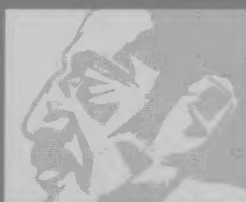

B01-1995

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Jaarverslag 1995

Beleidsplan 1997-2000

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

(060.885) 067.6 j/8

Jaarverslag 1995

&

Beleidsplan 1997-2000

***Jaarverslag 1995
&
Beleidsplan 1997-2000***

Boekmanstichting
Amsterdam, 1996

Boekmanstichting, Herengracht 415, 1017 BP Amsterdam

tekstverwerking Marianne Barnier, Elseline van den Berg en Mies van Splunter

correctie Pieter Conijn (jaarverslag), Irene Groothedde (beleidsplan)

vertaling Wendie Shaffer

ontwerp omslag en lay-out Hannie Pijnappels, Amsterdam

verzorging binnenwerk George de Bruin

druk Ten Brink Meppel

Inhoud

Jaarverslag 1995

7	<i>Bestuur, personeel en organisatie</i>
7	Bestuur
9	Personeel
10	Financiën
11	<i>Bibliotheek</i>
11	Gebruikers
11	Collectie
11	Aanwinsten
11	Catalogus
12	Personeel
12	Uitleningen
13	<i>Documentatie en voorlichting</i>
13	Culturele pool
13	Public relations en voorlichting
14	<i>Kunst, kroniek en parlement</i>
15	<i>Boekmancahier</i>
17	<i>Boekmandebat</i>
18	<i>Kunst en beleid in Nederland 7</i>
19	<i>Rechtwijzers</i>
20	<i>Boekmanleerstoel kunstsociologie</i>
21	<i>Boekman-Scriptieprijs</i>
23	<i>Overige activiteiten</i>
23	Trading culture
23	Culturele economie in Nederland en Vlaanderen
24	<i>Internationale contacten</i>
24	Circle
25	Internationale functies

26	<i>Boekmanstudies</i>
26	Galeries in Nederland
27	Verzamelstaat
27	Particuliere collectievorming in Nederland
28	Onderzoek concertpubliek in Utrecht 1961-1993
29	Publiek voor hedendaagse muziek
29	Kunstmatige kloof
30	<i>Publikaties medewerkers Boekmanstichting</i>
33	<i>Overige activiteiten medewerkers</i>
35	<i>Stage-, onderzoeks- en scriptiebegeleiding</i>

Beleidsplan 1997-2000

39	<i>Vooraf</i>
41	<i>De Boekmanstichting in haar omgeving</i>
44	<i>De Boekmanstichting en haar gebruikers</i>
44	Doelstellingen
44	Kwantitatieve toename van de vraag naar informatie
46	Toename van vraag naar informatie van hoogwaardige kwaliteit
47	<i>Taakstelling 1997-2000</i>
47	Collectievorming, kennisvorming
52	Meningsvorming
55	<i>Publikaties</i>
56	Overzicht publikatiereeksen
58	Incidentele publikaties/Boekmanstudies
59	<i>Noten</i>
61	<i>Samenvatting</i>
65	<i>Summary</i>
68	<i>Publikaties Boekmanstichting 1987-1995</i>

Bestuur, personeel en organisatie

Bestuur

Vanaf 1 januari zijn de werkzaamheden van de stichting op internationaal vlak toegenomen. Dit kon gebeuren door een tijdelijke uitbreiding van de formatie ten behoeve van de produktie van het Europese tijdschrift voor cultuurpolitiek, *Circular*. Een en ander was het gevolg van een initiatief dat het bestuur had ontwikkeld in de loop van 1994. De goede afloop van dit initiatief werd bezegeld met concrete afspraken tussen staatssecretaris Aad Nuis van Cultuur en de voorzitter van de Boekmanstichting, Theo Quené, gemaakt tijdens het congres *GATT, the arts and cultural exchange between the United States and Europe*, eind oktober 1994 in Tilburg. Na een moeizaam begin van een coproductie van het tijdschrift *Circular*, het cultuurpolitieke periodiek van Circle — samenwerkingsverband van documentatie- en onderzoeksinstituten in Europa — bloeide in de loop van 1995 een goede redactionele samenwerking met Parijs op. Dat gaf het bestuur het vertrouwen dat de verantwoordelijkheden die samenhangen met het aangaan van internationale organisatorische verbanden vanuit de Boekmanstichting met succes konden worden gedragen.

Ten behoeve van het beleidsplan 1997-2000, gemaakt in opdracht van de rijksoverheid en op 29 december aan het ministerie van OCenW verstuurd, droeg het bestuur de bestuurlijke en financiële richtlijnen aan. Men zag geen reden wezenlijk af te wijken van de tot op heden gevolgde koers. Twee punten van extra aandacht werden nochtans in het plan opgenomen: verduurzaming van de internationale activiteiten en een betere ontsluiting van de collectie met behulp van vakreferenten. Het beleidsplan is op basis van door alle medewerkers aangedragen materiaal geschreven door de directeur en onder de titel *Lering uit verzameling* bij dit jaarverslag opgenomen.

Staatssecretaris Nuis van Cultuur richtte zich tot het bestuur van de Boekmanstichting met het verzoek namens de stichting iemand voor te dragen in de Programmaraad van de Nederlandse Programma Stichting. Pauline Terreehorst, oud-bestuurslid en deskundige op het gebied van kunst en media, werd door het bestuur voor deze functie aangezocht en bereid gevonden.

Het bestuur volgde kritisch de projecten die door de stichting Boekmanstudies werden ondernomen. Elders in dit jaarverslag vindt u informatie over onderzoeksprojecten die in 1995 werden aangevat, voortgezet of voltooid.

Het dagelijks bestuur van de Boekmanstichting vergaderde twee maal met vertegenwoordigers van de Stafafdeling Cultuurbeleid van het Directoraat-Generaal Culturele Zaken, de heren Thijs Adams en Peter van IJsselmuiden. Gesproken werd over de begroting en het werkplan voor het jaar 1996 en het financiële jaarverslag 1994. De ontwikkeling van activiteiten op internationaal gebied was ook een

onderwerp waarvoor vanuit het departement belangstelling was. Over de wijze waarop de noodzakelijk geworden opknapbeurt van de bibliotheek moest worden gefinancierd werd eveneens overlegd.

Met verslagenheid nam het bestuur kennis van het overlijden op 31 oktober van een van de initiatiefnemers van de Boekmanstichting, Jan Kassies. In verschillende kwaliteiten was hij na de oprichting in 1963 bij de ontwikkeling van de Boekmanstichting betrokken. Zijn laatste functie, redactielid van het Jaarboek *Kunst en beleid in Nederland*, oefende hij nog uit tot het moment dat hij ziek werd, in september. Nog op 30 mei werd hem in de Voordrachtzaal van de Boekmanstichting een feest aangeboden ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigste verjaardag. Daar werden toespraken gehouden door onder anderen Herman Tjeenk Willink (voorzitter Eerste Kamer) en Fenna van den Burg (voorzitter redactie Jaarboek *Kunst en beleid in Nederland* van de Boekmanstichting).

Na zijn overlijden is een aanvang gemaakt met het verhuizen van het persoonlijk archief van Jan Kassies naar het Theater Instituut Nederland en de Boekmanstichting. Ook besloot de redactie van het Jaarboek een publikatie voor te bereiden over de actuele stand van het kunst- en cultuurbeleid, mede in het licht van Kassies' bijdragen daaraan. Het boek zal worden gepresenteerd tijdens het feest ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, in april 1996. Jan Kassies was vanaf haar oprichting lange tijd directeur van de Federatie.

Tenslotte was er één mutatie in de bestuurssamenstelling. In zijn vergadering vergadering van 25 oktober verwelkomde het bestuur de heer Rob Sakko, die Emile van Brederode als vertegenwoordiger van de Stichting Nationaal Contact Monumenten opvolgde.

Op 31 december 1995 was het bestuur als volgt samengesteld:

Dagelijks bestuur

dr.ir. Th. Quené, *voorzitter*;

drs. C. Brekelmans, *vice-voorzitter, op voordracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten*;

Mevrouw P. Kruseman, *penningmeester, op voordracht van de Nederlandse Museumvereniging*.

Algemeen bestuur

dr. H. van den Bergh, *op voordracht van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten*;

S. Sakko, *op voordracht van de Stichting Nationaal Contact Monumenten*;

mevrouw mr. F. van Diepen-Oost, *op voordracht van het Interprovinciaal Overleg*;

drs. F. Diepenbrock, *op voordracht van de Kunstenbond FNV*;
 drs. J. Verduyn Lunel, *op voordracht van de Federatie van
 Kunstenaarsverenigingen*;
 mr.drs. A. Nicolai, *op voordracht van de Raad voor de Kunst*.

Personeel

Per 1 januari trad Niki van der Wielen in dienst van de Boekmanstichting. Zij werd speciaal belast met 'internationale betrekkingen'. Ze verzorgt het Nederlandse aandeel in het cultuurpolitieke tijdschrift *Circular*, en ze bereidt een publikatiereeks voor op het gebied van lopend cultuuronderzoek in Europa. Ook in 1995 verving Annemoon van Hemel Truus Gubbels, die dankzij een subsidie van de Stichting Artimo van haar reguliere taken kon worden vrijgesteld voor het doen van wetenschappelijk onderzoek. Frank van Puffelen ontving een nieuwe schrijfpdracht in het kader van zijn reeks publikaties over de culturele economie in Nederland en Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog.

De personele bezetting was per 31 december 1995 als volgt:

directeur drs. C. Smithuijsen (*100 procent*);
wetenschappelijke staf drs. H. van Dulken (*80 procent*), mevrouw drs. T. Gubbels (*60 procent*), dr. L. Hesselink (*60 procent*), drs. F. van Puffelen ('*nul-aanstelling*'), mevrouw drs. A. van Hemel (*60 procent*);
documentatie mevrouw I. van Hamersveld (*80 procent*), mevrouw drs. S. Hoogervorst (*100 procent*), mevrouw drs. N. van der Wielen (*70 procent*);
bibliotheek mevrouw J. Dekker-Retel (*40 procent*), drs. J. van der Leden (*100 procent*), mevrouw M. Lindhout (*70 procent*), drs. A. Nuchelmans (*90 procent*);
systeembeheer G. de Bruin (*80 procent*);
secretariaat mevrouw M. Barnier-Spee (*60 procent*), mevrouw E. van den Berg-ten Zijthoff (*40 procent*), mevrouw M. van Splunter (*100 procent*).

In 1995 heeft de stichting af en toe gebruik gemaakt van tijdelijke medewerkers, invalkrachten, stagiairs en vrijwilligers. Langer werkzaam als stagiaires waren Maja Söderberg (zie onder 'internationale contacten') en Henriëtte Hekkelman, studente aan de Hogeschool van Amsterdam, opleiding Bibliotheek en Documentaire Informatie. Mevrouw Hekkelman analyseerde op een voorbeeldige wijze de werking en gebruikswaarde van de Culturele Pool — samenwerkingsverband van documentatie-afdelingen op het terrein van cultuur. Onder auspiciën van dr. G. Marsman, verbonden aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, werkte Eric Walrave, student communicatiewetenschap, traject marketingcommunicatie, aan een onderzoek naar het imago van de Boekmanstichting.

Voor Ludo Grooteman (zetwerk Boekmancahier) en Thijs van Delden (ontwerper) was 1995 het laatste jaar dat zij voor de Boekmanstichting werkten. Zij zijn

opgevolgd door Hannie Pijnappels, die al eerder de huisstijl voor de Boekmanstichting ontwierp, en Arie den Dulk van Tekstueel, buro voor grafische tekstverwerking, die voorkomend zetwerk verricht.

Financiën

De financiële administratie werd verzorgd door de Stichting Centrale Administratie Welzijnszorg, regionaal kantoor Amsterdam, waar mevrouw I. Linnekamp ook in 1995 de werkzaamheden voor de stichting verrichtte. R. de Vlaming controleerde de stukken, terwijl E. Kraan, van Registeraccountants Berk, als accountant optrad.

Bibliotheek

Gebruikers

Van gesubsidieerde instellingen wordt de laatste jaren verwacht dat zij zelf, in bescheiden mate, eigen inkomsten verwerven. In het kader van deze ontwikkeling heeft de bibliotheek van de Boekmanstichting voor het eerst sinds haar oprichting besloten een geringe bijdrage te vragen aan haar gebruikers, in de vorm van leengeld (f 0,50 per boek per vier weken).

Verwacht werd dat door deze heffing het aantal uitleningen sterk zou dalen, ook omdat gebruikers korte artikelen eerder zouden kopiëren dan lenen. Inderdaad deed zich na een lange reeks jaren van constante stijging een daling voor. Maar die was licht en het leengeld bleek geen onoverkomelijke bijdrage voor het merendeel der bezoekers, zoals ook al was geconstateerd in het gebruikersonderzoek (1994) van Ineke van Werven, stagiaire van de Hogeschool Holland.

Het aantal externe gebruikers daalde van 2780 (1994) naar 2634 (1995). Ook het aantal uitleningen was iets lager: 7873 in 1994 en 7315 in 1995.

Collectie

Per 31 december 1995 omvatte de collectie ruim 22.500 banden en 41.000 gedocumenteerde titels. Door de activiteiten van de nieuwe medewerkster buitenlandse betrekkingen Niki van der Wielen steeg het aantal buitenlandse rapporten.

Aanwinsten

Totaal werden er in 1995 2550 nieuwe aanwinsten verwerkt. Door uitbreiding van de formatie van André Nuchelmans met 0,1 fte werd een gedeelte van de achterstand bij het klasseren en annoteren ingelopen.

Eind 1995 bedroeg het aantal betalende abonnees van de gedrukte versie van de Aanwinstenlijst 142 en van de Aanwinstendisk 42.

De produktiekosten van de gedrukte lijst waren zó gestegen, dat deze uitgave niet meer te verantwoorden was: daarom is besloten met ingang van januari 1996 de Aanwinstenlijst alleen nog op diskette te verspreiden. De zoekmogelijkheden op onderwerp zijn verfijnd.

Catalogus

De verbetering en aanvulling van de trefwoorden is in 1995 nog niet afgerond, onder andere omdat stagiair Hans Wegman van de Hogeschool van Amsterdam, faculteit Economie en Informatie zijn afstudeeropdracht niet tijdig kon afronden. Besloten werd Marike Lindhout een halve dag per week voor dit werk vrij te stellen, waarna de resultaten zullen worden ingevoerd in de geautomatiseerde catalogus.

Stagiaire Ria Onderdelinden van de Hogeschool van Amsterdam heeft in het kader

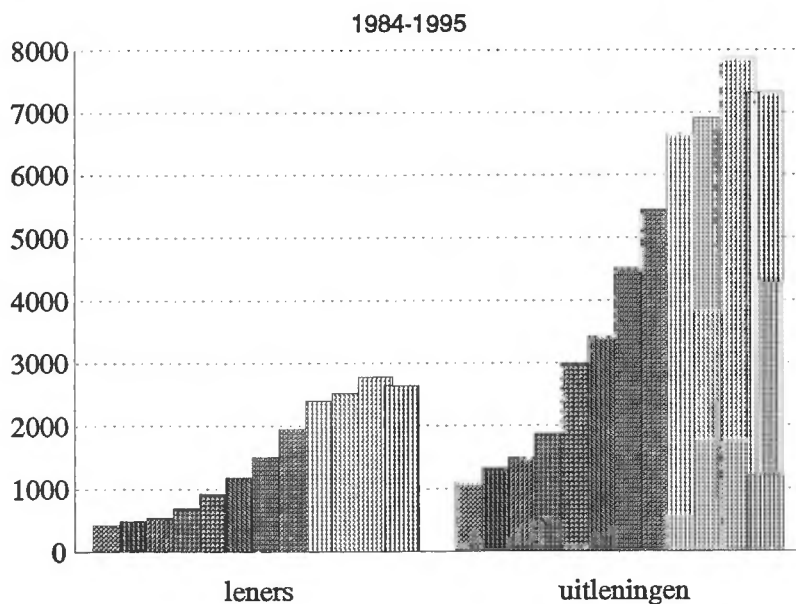
van haar derdejaarsstage de tijdschriftbeschrijvingen nagekeken en aangevuld, zodat de lopende en afgesloten titels correct zijn ingevoerd in de catalogus.

Personeel

André Nuchelmans en Marike Lindhout (per 1-10-1995) hebben er beiden 0,1 fte bijgekregen, zodat totaal één dag extra voor bibliotheekwerkzaamheden beschikbaar is. Deze uitbreiding van de formatie wordt betaald uit de verhoogde inkomsten van de bibliotheek.

Jack van der Leden is in 1995 langdurig ziek geweest en heeft een groot deel van het jaar niet zijn volledige werktijd kunnen vervullen. CuPo-stagiaire Henriëtte Hekkelman heeft gedurende de zomermaanden enkele dagdelen als invalkracht gewerkt.

Uitleningen

Documentatie en voorlichting

Culturele pool

De Culturele Pool — samenwerkingsverband Literatuurdocumentatie Kunst en Cultuur — is opgericht in 1982. Omdat de CuPo zich de laatste jaren meer en meer richtte op het werven van abonnees, is op initiatief van het LOKV een samenwerkingsovereenkomst gemaakt. Dertien jaar na oprichting, in 1995, gingen besturen en directies van de CuPo-participanten — Boekmanstichting, LOKV, Stichting Kunst en Cultuur Overijssel en het ministerie van VWS/OCenW — akkoord met een door voorzitter Klaverstijn opgestelde samenwerkingsovereenkomst. Alleen de directie van de Reinwardt Academie, faculteit museologie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, wilde zich niet binden aan de overeenkomst.

1995 was een jaar waarin de participanten het functioneren van het samenwerkingsverband kritisch tegen het licht hebben gehouden. Het gebruikersonderzoek, uitgevoerd door Henriëtte Hekkelman, student aan de opleiding Bibliotheek en Documentaire Informatie (BDI) van de Hogeschool van Amsterdam, maakte hier deel van uit. Op een enkele uitzondering na deden alle ruim veertig abonnees mee aan het onderzoek. De resultaten van het gebruikersonderzoek waren weinig bemoedigend. Dat was voor de participanten mede aanleiding tot het besluit de CuPo per 1 juli 1996 op te heffen.

Alle abonnees zijn op de hoogte gesteld van dit besluit en geïnformeerd over alternatieven, waaronder de Aanwinstendisk van de bibliotheek van de Boekmanstichting. Een aantal participanten zal met elkaar flexibele samenwerkingsvormen aangaan, want het onderling uitwisselen van arbeidsintensieve documentatiewerkzaamheden blijft relevant.

Public relations en voorlichting

Het informeren van de buitenwacht over de doelstellingen en activiteiten van de Boekmanstichting gebeurt veelal via een mailing. Zo wordt de dagblad- en vakpers elk kwartaal geïnformeerd over de inhoud van de nieuwe aflevering van het Boekmancahier. Wanneer er een nieuw boek verschijnt worden alle relevante publieksgroepen daarvan via een presentatie of een bericht op de hoogte gebracht. Voor het grootste deel mondeling verloopt de informatieoverdracht aan studenten, die op de Boekmanstichting worden ontvangen voor een kennismakingsbezoek.

Om de herkenbaarheid in de berichtgeving over de Boekmanstichting te vergroten is een aantal jaren geleden een huisstijl ontwikkeld. In etappes is het logo ingevoerd. In 1995 zijn de voorbereidingen gestart voor de vormgeving van het Boekmancahier conform de huisstijl. De eerste aflevering van de achtste jaargang zal in een nieuwe omslag verschijnen; ook het binnenwerk is vernieuwd. Hannie Pijnappels maakte het ontwerp.

Kunst, kroniek en parlement

Vanaf 1984 inventariseerde en documenteerde de Boekmanstichting de parlementaire debatten over kunst en cultuur en stelde ze de kroniek samen die een overzicht biedt van relevante gebeurtenissen op het gebied van kunst en cultuur in Nederland. Deze teksten werden aanvankelijk gepubliceerd in de jaarboeken *Kunst en beleid in Nederland*, later in de reeks *Kunst, kroniek en parlement*. In 1995 besloot de stichting deze serie niet in die vorm te continueren.

De 'Kroniek kunst en beleid' is met ingang van 1995 opgenomen in het *Boekman-cahier*.

De documentatiewerkzaamheden voor de 'Kunsten in het parlement' maken voortaan deel uit van de reguliere documentatietaken. Alle documenten over de parlementaire debatten — variërend van kamerstukken tot knipsels uit dagbladen — worden voortaan verzameld in dossiers en op onderwerp ontsloten opgenomen in de geautomatiseerde catalogus van de bibliotheek. In de dossiers wordt het gehele traject — van advies tot regeringsnota tot uitvoering van besluiten van de Kamer tot reacties uit het veld — gedocumenteerd. Het adequaat samenvatten en eventueel publiceren van het dossier laat de Boekmanstichting voortaan over aan onderzoekers, bestuurders, studenten et cetera.

Boekmancahier

In 1995 verscheen de zevende jaargang van het *Boekmancahier*, dat ruim achthonderd abonnees telt. Het is een kwartaalschrift dat zich hoofdzakelijk op Nederlandse en Vlaamse afnemers richt en een bijdrage levert aan het debat over kunst, onderzoek en beleid. De onderwerpen varieerden in 1995 van korting op beeldende-kunstaankopen tot populaire muziek op de Nederlandse radio, van kunstsponsoring tot bezoekers van volkstoneel, van de nostalgie van *heritage centres* tot privatisering van theaters en buitenlands cultuurbeleid. Het *Boekmancahier* heeft daarnaast ook actief discussie uitgelokt, onder meer naar aanleiding van de oratie van Arjo Klamer, getiteld 'The value of culture' (*Boekmancahier* 25). Daarin liet de nieuwe hoogleraar economie van kunst en cultuur aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, zich sceptisch uit over de resultaten van economisch onderzoek in de kunstensector. Hij kreeg reacties van cultureel economen en beoefenaren van andere wetenschappelijke disciplines uit binnen- en buitenland (*Boekmancahier* 26 en 27).

In de loop van de jaargang vonden kleine wijzigingen plaats in de samenstelling van de rubrieken: de 'Agenda' verscheen in nummer 23 voor het laatst; in nummer 24 werd zij opgevolgd door de 'Kroniek', die een overzicht geeft van de belangrijkste nieuwsfeiten in de sector kunst en cultuur. In nummer 26 verscheen de eerste aflevering van 'Pas herlezen', waarin een klassieke publikatie wordt herlezen en becommentarieerd. De rubriek opende met een bijdrage over de nota *Kunst en kunstbeleid* van minister Van Doorn, uit 1976. *Boekmancahier* 25 was een kleine mijlpaal in de geschiedenis van het blad en werd daarom in zilver gekleed. Ter gelegenheid van dit zilveren jubileum schreven alle redactieleden een persoonlijke bijdrage over een publikatie die belangrijk is geweest voor hun vorming op het terrein waarop zij nu beroepsmatig vertoeven.

Na zeven jaargangen hadden de redactie en de pr/marketing-medewerker behoefte aan informatie over de lezers van het *Boekmancahier* en over hun waardering voor de vorm en de inhoud van het tijdschrift. Frank van Puffelen stelde een vragenlijst op. Hij werd daarbij geadviseerd door de redactie, de pr-medewerker en Eric Walrave, stagiair communicatiewetenschap, studerende aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In het vroege najaar zijn aan alle abonnees vragenlijsten gestuurd. De resultaten zullen in 1996 worden gepubliceerd in het *Boekmancahier*.

De laatste aflevering van de zevende jaargang, nummer 26, is de laatste aflevering die werd vormgegeven door Thijs van Delden, opgemaakt door Ludo Grooteman en op traditionele wijze gedrukt door Krips Repro in Meppel. De eerste aflevering van de achtste jaargang (1996) zal conform de huisstijl van de Boekmanstichting worden vormgegeven door Hannie Pijnappels, naar haar aanwijzingen gezet door Arie den Dulk van Tekstueel in Alkmaar en geavanceerd *computer-to-plate* gedrukt door Krips Repro. De kopij werd en zal worden gecorrigeerd door Pieter Conijn.

In de redactionele samenstelling vonden enkele wijzigingen plaats: met ingang van de zevende jaargang trad Hans van Dulken terug als eindredacteur en droeg de scepter over aan Linus Hesselink en Annemoon van Hemel; Ineke van Hamersveld kreeg de functie van hoofdredacteur. Zij bleven allen deel uitmaken van de redactie die voorts bestond uit Truus Gubbels, Sannie Hoogervorst (redacteur boekbesprekingen), Frank van Puffelen en Frank van Schaik (tot en met nummer 24). De Boekmangelederen werden versterkt door dr. Wouter de Nooij (Erasmus Universiteit Rotterdam) en drs. Dick van Zuilen (Universiteit van Amsterdam). Redactiesecretaris was Mies van Splunter.

In de loop van 1995 werd de redactieraad uitgebreid met drie leden, te weten mevrouw drs. Els Baeten (onderzoekster Vlaams Theater Instituut, Brussel), mevrouw drs. Greetje van den Bergh (secretaris Nederlandse Taalunie, Den Haag) en prof.dr. Jan Vaessen (directeur Nederlands Openluchtmuseum Arnhem en hoogleraar op de Boekmanleerstoel kunstsociologie aan de Universiteit van Amsterdam). De overige redactieraadsleden zijn prof.dr. Ton Bevers (hoogleraar kunst- en cultuurwetenschappen Erasmus Univeriteit Rotterdam), prof.dr. Bram Kempers (hoogleraar sociologie van de kunst, Universiteit van Amsterdam) en mevrouw drs. Carry van Lakerveld (kunsthistorica Culture & Context en oud-vicevoorzitter van de Boekmanstichting).

Ten behoeve van een goede samenwerking tussen en taakafbakening van alle bij het cahier betrokken partijen paste Linus Hesselink het redactiestatuut van het *Boekmancahier* aan.

Boekmandebat

In het voorjaar van 1995 publiceerde de Raad voor de Kunst de notitie *Kunst op de groei, vooradvies ten behoeve van de cultuurnota*. Een maand later zag *Geen kunst zonder kunstenaars, 3e Kunstenplan* het licht, een publikatie van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen en de Kunstenbond FNV. Met beide publikaties bereidden deze organisaties zich voor op het derde kunstenplan.

Het Boekmandebat, gehouden op 7 juli, werd geopend met toelichtingen op beide publikaties door Atzo Nicolaï, algemeen secretaris van de Raad voor de Kunst, en Jack Verduyn Lunel, directeur van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen. Na deze inleidingen opponeerde Arjo Klamer, die op 18 mei 1995 was benoemd als hoogleraar in de economie van kunst en cultuur aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

Frans de Ruiter, directeur van het Haags Conservatorium en voorzitter van de vereniging Kunsten '92, fungeerde als voorzitter. Dit vijfde Boekmandebat vond plaats in de Voordrachtzaal van de Boekmanstichting en werd door een kleine honderd mensen bijgewoond.

Op 9 oktober vond in het Amsterdamse theater Frascati het zesde Boekmandebat plaats, georganiseerd door Johan Heilbron, verbonden aan de Onderzoeksschool Amsterdam van de Universiteit van Amsterdam en als honorair onderzoeker tevens verbonden aan de Vakgroep Kunst en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, en Cas Smithuijsen. Onder leiding van Theo Quené debatteerden de fractievoorzitters van 'paars', Gerrit Jan Wolffensperger (D66), Jacques Wallage (PvdA) en Frits Bolkestein (VVD) over Nederlands internationaal cultuurbeleid. Aanleiding voor het debat vormden de vrijwel gelijktijdige verschijning van de regeringsnota *De herijking van het buitenlands beleid* en het boek *Waarin een klein land: Nederlandse cultuur in internationaal verband*. Culturele samenwerking geeft volgens de nota 'het gezicht van Nederland naar de buitenwereld meer profiel en heeft een bredere uitstraling op onze betrekkingen met andere landen. Ook onze economische positie kan hierbij gebaat zijn.' De resultaten van de herijking kunnen gevolgen hebben voor het Kunstenplan 1997-2000. De bundel *Waarin een klein land* biedt een bijdrage aan de discussie over dit beleid. Het boek laat zien hoe nationale cultuur is ingebed in 'een internationaal en, in toenemende mate, een mondiaal cultuurstelsel'. De inleider van het debat, Ton Bevers, verbond de resultaten van dit onderzoek aan de stand van zaken in het internationaal cultuurbeleid. Ter voorbereiding op het debat lazen de discussianten beide publikaties, de inleiding van Ton Bevers en een tekst die Marie-Louise Tiesinga-Autsema uitsprak voor oud-leden van de Eerste Kamer. Daarin blikt zij, als voormalig voorzitter van de Vaste Eerste-Kamercommissie voor cultuur terug op tien jaar internationaal cultuurbeleid. De teksten van Tiesinga-Autsema en Bevers, de lezingen van de fractievoorzitters en een verslag van het debat zijn gepubliceerd in *Boekmancahier* 26.

Kunst en beleid in Nederland 7

Het zevende jaarboek *Kunst en Beleid in Nederland* is geheel gewijd aan fotografie en kreeg als titel *Stilstaande beelden: ondergang en opkomst van de fotografie*. In veertien artikelen worden de verschillende ontwikkelingen in de fotografie aan de orde gesteld. Het boek bevat bijdragen van onder anderen Mattie Boom, Eddie Marsman, Bart Hofstede, Arjen Ribbens, Paul Mertz, Philip Mechanicus, Flip Bool, Louis Zweers, Mirelle Thijsen, Warna Oosterbaan Martinus, Frits Gierstberg, Ronald Vecht en Hans Aarsman. Bianca Stigter, lid van de redactie, schreef de inleiding.

Het rijk geïllustreerde boek bevat daarnaast fotografisch werk van Rien Zilvold, Philip Mechanicus, Werry Crone, Guus Dubbelman, Aart Klein, Cas Oorthuys, Sander Veeneman, Frits Rotgans en andere vooraanstaande fotografen. *Stilstaande beelden* verscheen bij uitgeverij Van Gennep te Amsterdam en kwam mede tot stand dankzij een bijdrage van de Mondriaan Stichting. Nienke Huizinga verzorgde de beeldredactie

Stilstaande beelden werd gepresenteerd op het Fotofestival Naarden dat plaatsvond van 13 mei tot 5 juni. Op de openingsdag van het festival werd het eerste exemplaar door Philip Mechanicus aangeboden aan Eva Besnyö.

Ter gelegenheid van het verschijnen van het boek organiseerden de K.L. Pollstichting voor Onderwijs, Kunst en Wetenschap en de Boekmanstichting een debat over de ontwikkelingen in de persfotografie, een van de onderwerpen die in het boek aan de orde komen. Vertegenwoordigers van *NRC Handelsblad*, *de Volkskrant*, *Algemeen Dagblad*, *De Telegraaf*, *Het Parool* en *Trouw* discussiëren met elkaar over de esthetisering van de persfoto. Het debat vond plaats op 13 mei 1995 in de Burgerzaal van het stadhuis van Naarden.

De discussie stond onder leiding van Wout Woltz, voormalig hoofdredacteur van *NRC Handelsblad* en hoogleraar in de geschiedenis van de dagbladjournalistiek aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Het debat werd ingeleid door Peter van Dijk, hoofdredacteur van het *Algemeen Dagblad*.

De redactie van het jaarboek *Kunst en beleid in Nederland* bestond uit mevrouw dr. Fenna van den Burg (voorzitter), drs. Hans van Dulken (eindredacteur), dr. Bart van Heerikhuizen, dr. Warna Oosterbaan en mevrouw drs. Bianca Stigter. Daarnaast werd drs. Flip Bool, directeur van het Nederlands Fotoarchief, als gastredacteur aan de redactie toegevoegd. Zoals aan het begin van dit jaarverslag al werd vermeld, werd het redactielid Jan Kassies in september ziek en overleed de maand daarop.

Rechtwijzers

De in december 1994 verschenen *Rechtwijzer voor auteurs* was eind 1995 bijna uitverkocht. Een herdruk wordt voorbereid.

In 1995 zijn de mogelijkheden onderzocht en is de opzet gemaakt voor een podiumrechtwijzer. Diverse auteurs werden aangezocht. Vijf langere, overwegend juridische teksten (over: beleid en bestel, rechtspositie, gezelschap, auteursrecht en naburige rechten, sociale zekerheid) zullen worden afgewisseld met vijf kortere, journalistieke schetsen van zakelijke kanten van de podiumkunst. In de redactieraad voor dit boek namen zitting: drs. Nico Beltman (Kunstenbond FNV), drs. Dieric Elders (zakelijk leider Theater Instituut Nederland) en mr. Gerrit Korthals Altes (zakelijk leider Toneelgroep Amsterdam). De *Theaterrechtwijzer* (werktitel) zal eind 1996 verschijnen.

De *Beeldrechtwijzer* (verschenen 1987) is, mede gezien de dynamische ontwikkelingen van het auteursrecht, aan een grondig herziene herdruk toe. In 1997 bestaat de Stichting Beeldrecht (waarmee de eerste druk redactioneel werd voorbereid) twintig jaar. Ten tijde van dat jubileum zal een vernieuwde *Beeldrechtwijzer* verschijnen.

Voor de serie *Rechtwijzers* kreeg de Boekmanstichting de Auteursrechtprijs 1995. De stichting ontving deze door de Vereniging voor Auteursrecht ingestelde tweejaarlijkse prijs voor haar initiatief tot het uitgeven van deze serie. Directeur Cas Smithuijsen nam de prijs op 26 november 1995 in ontvangst in de Amstelkerk in Amsterdam.

Boekmanleerstoel kunstsociologie

Vanaf september 1995 bekleedt Jan Vaessen de Bijzondere Leerstoel Kunstsociologie die door de Boekmanstichting aan de Universiteit van Amsterdam is ingesteld.

Vaessen is in 1986 bij prof.dr. A.C. Zijdeveld gepromoveerd in de sociologie op het proefschrift *Musea in een museale cultuur: de problematische legitimering van het kunstmuseum*. Sinds 1989 is hij directeur van het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem. Daarvoor was hij onder andere directeur van de Akademie van Bouwkunst te Tilburg, en directeur van de Dienst Kunst en Cultuur van de gemeente Apeldoorn.

In het kader van de leerstoel zal Vaessen de komende jaren bij de Universiteit van Amsterdam en bij de Boekmanstichting activiteiten ontplooiën, gebaseerd op zowel zijn theoretische kennis als zijn ervaringen in de kunstpraktijk. Hij is voornemens zijn theoretische verkenningen van het museale veld verder uit te diepen, hetgeen te zijner tijd zal leiden tot een oratie. In zijn proefschrift heeft Vaessen het inhoudelijke en het beleidsmatige debat over musea in de jaren tachtig in kaart gebracht. De begrippen musealiteit en musealisering werden door hem toegevoegd aan het Nederlandse beleidsjargon. Sindsdien heeft hij gepubliceerd over organisatie-, financierings- en beheervormen die in de museumwereld worden toegepast.

Vaessen benadrukte bij zijn eerste professorale toespraak op 14 september in de Voordrachtzaal van de Boekmanstichting dat hij de Boekmanleerstoel niet als een leerstoel voor museologie beschouwt. Deze toespraak, waarin Vaessen de contouren van zijn professoraat schetste, is gepubliceerd in *Boekmancahier* 26 onder de titel 'Een leerstoel is geen kansel'.

Eind 1995 startte Vaessen met de voorbereidingen voor een collegereeks 'beroepservaring en kunstbeleid' voor de vakgroep Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam. Sinds september 1995 is hij reeds meermalen geconsulteerd door scriptieschrijvers en onderzoekers. Daarnaast is Vaessen als lid van de redactieraad verbonden aan het *Boekmancahier*.

De Boekmanleerstoel wordt bestuurd door een curatorium, bestaande uit dr.ir. Theo Quené, voorzitter, prof.dr. Bram Kempers, prof.dr. Johan Goudsblom en prof.dr. Pieter de Meijer. Annemoon van Hemel en Cas Smithuijsen begeleiden de werkzaamheden van het curatorium.

Boekman-Scriptieprijs

De Boekman-Scriptieprijs bestaat uit twee onderdelen: een geldbedrag van f 2500,- en publikatie van (een deel van) de scriptie. Over de toekenning van de prijs beslist een onafhankelijke jury, jaarlijks te benoemen door het bestuur van de Boekmanstichting.

Voor de Boekman-Scriptieprijs 1994 werden in totaal tweeënvijftig scripties ingezonden. Na een voorselectie door de wetenschappelijke staf van de Boekmanstichting, maakte de jury uiteindelijk een keuze uit vijftien scripties.

Winnaar van de Boekman-Scriptieprijs 1994 werd Joris Vermeulen, student bij de vakgroep Culturele Studies aan de Universiteit van Amsterdam. De titel van de winnende scriptie luidt: *Bibliothèque de France: produkt van een politieke cultuur*. Een eervolle vermelding ging naar *Vrij spel voor de verbeelding: een theoretisch onderzoek naar aspecten van de beleving van toneelkunst — in relatie tot artistieke kenmerken van toneelkunstwerken — die een rol spelen bij de totstandkoming van kunstgenot tijdens het receptieproces*. Deze scriptie werd geschreven door Margeet Weide, studente bij de vakgroep Kunst en Kunstbeleid aan de Rijksuniversiteit Groningen.

De prijs werd op 14 december uitgereikt door mevrouw Frieda van Diepen-Oost, gedeputeerde voor cultuur van de provincie Noord-Holland en bestuurslid van de Boekmanstichting.

De feestrede werd uitgesproken door historica Ileen Montijn, columniste bij *NRC Handelsblad*.

De jury van de Boekman-Scriptieprijs 1994 bestond uit prof.dr. Wim Beeren (kunsthistoricus en buitengewoon hoogleraar ten behoeve van de wisselleerstoel Anton van Duinkerken voor kunst en cultuur aan de Katholieke Universiteit Nijmegen); mevrouw drs. Miranda Boorsma (universitair docent marketing aan de faculteit Bedrijfskunde van de Rijksuniversiteit Groningen), prof.dr. B. van Gent (hoogleraar andragologie, in het bijzonder met betrekking tot de sociale en culturele vorming van volwassenen aan de Rijksuniversiteit Leiden), dr. Johan Heilbron (socioloog, verbonden aan de Onderzoeksschool Amsterdam van de Universiteit van Amsterdam) en prof.dr. Henri Schoenmakers (hoogleraar theaterwetenschap aan de Universiteit Utrecht). Henri Schoenmakers was voorzitter van de jury, Hans van Dulken was als secretaris aan de jury toegevoegd.

De Boekmanstichting heeft zich voor de komende drie jaar verbonden aan het dagblad *Trouw*. Jan Greven, hoofdredacteur van *Trouw*, maakte dat bekend in een toespraak tijdens de prijsuitreiking op 14 december. Met ingang van 1996 draagt de prijs de naam Boekman-Trouw Scriptieprijs en maakt de chef kunstredactie van *Trouw*, Nico van Rossen, deel uit van de jury. Een samenvatting van de winnende

scriptie zal daags na de prijsuitreiking worden gepubliceerd in de kunstbijlage van *Trouw*. In dat dagblad worden advertenties geplaatst om studenten op het bestaan van de prijs te attenderen. Ten behoeve van de samenwerkingsovereenkomst ontwierp Linus Hesselink het Reglement Boekman-Trouw Scriptieprijs.

Overige activiteiten

Trading culture

In 1995 werd een publikatie voorbereid over de gevolgen voor de cultuursector van de wereldhandelsafspraken van 1994. Aanleiding daartoe vormde de conferentie *GATT, the arts and cultural exchange between the United States and Europe*, die de Boekmanstichting in oktober van het voorgaande jaar had georganiseerd in samenwerking met de vakgroepen Vrijetijdwetenschappen en Sociologie van de Katholieke Universiteit Brabant. Een redactieteam, bestaande uit Annemoon van Hemel en Cas Smithuijsen van de Boekmanstichting en Hans Mommaas van de Katholieke Universiteit Brabant, boog zich over de teksten van de congressprekers, die vervolgens door de auteurs werden aangepast aan de gekozen opzet van het boek.

Dankzij de financiële steun van de Europese Culturele Stichting kon Annemoon van Hemel zich wijden aan een overzichtsartikel over de Europese cultuurpolitiek en de ontwikkelingen in de audiovisuele sector. Hans Mommaas schreef op basis van de teksten en de actuele cultuurpolitieke ontwikkelingen de inleiding, Cas Smithuijsen schreef de epiloog. Het boek zal, voorzien van een voorwoord van europarlementariër Hedy d'Ancona, verschijnen in het voorjaar van 1996.

Culturele economie in Nederland en Vlaanderen

Frank van Puffelen maakt over dit thema een studie waarvan nu drie hoofdstukken min of meer in concept gereed zijn. Praktisch afgerond is het eerste hoofdstuk over de economische legitimatie van overheidssteun aan de kunsten. Hierover is vooral in het verleden veel geschreven. Het tweede hoofdstuk gaat over de gevolgen van diverse vormen van subsidiëring voor de effectiviteit en efficiency van kunstinstellingen. Het derde hoofdstuk gaat over de bedrijfskundige benadering van de kunstsector. Hoofdstuk vier zal gaan over wat economen over de verschillende sectoren binnen de kunst hebben geschreven. Er is een begin gemaakt met de sector toneel, waarover zeer veel literatuur is verschenen.

Een concluderend hoofdstuk beschrijft de *state of the art* van kunsteconomie in Nederland en Vlaanderen.

Internationale contacten

Circle

Sinds eind jaren zeventig maakt de Boekmanstichting deel uit van een internationaal netwerk van documentatie- en onderzoeksinstituten op het gebied van kunst en cultuur: Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe, kortweg Circle. Circle is een initiatief van de Council for Cultural Co-operation (CDCC) van de Raad van Europa. In mei 1995 organiseerde Circle een *Round Table* in Barcelona waar de conceptversie van het *European report on culture and development* van de Raad van Europa op de agenda stond. Het Circle-bureau vergaderde in 1995 twee maal; op 6 januari in Parijs en op 18 mei in Rome. Tijdens deze laatste vergadering werd het besluit genomen dat de Boekmanstichting in het voorjaar van 1997 een *Round Table* zal organiseren over de effecten van privatisering voor kunstinstituten in Oost- en West-Europa.

Op de bestuursvergadering van Circle in Parijs in januari 1995, kreeg en accepteerde de Boekmanstichting (mede)verantwoordelijkheid voor twee Circle-publikaties, *Circular* en *Cultural Research in Europe*.

De nieuwsbrief *Circular* werd sinds 1987 gemaakt door het Département des études et de la prospective (DEP) van het Franse ministerie van Cultuur. Eind 1994 nam het nieuwe redactieteam, bestaande uit een aantal medewerkers van het DEP en de Boekmanstichting, het initiatief om het blad opnieuw vorm te geven. De opmaak en de inhoud zijn ingrijpend gewijzigd. Naast rubrieken als 'Nouvelles de Circle', wordt de lezer geïnformeerd over recent verschenen publikaties en (lopend) onderzoek op het gebied van cultuurbeleid en cultuurpolitiek. De Boekmanstichting — in casu Ineke van Hamersveld, Hans van Dulken en Niki van der Wielen — is verantwoordelijk voor twee rubrieken over onderzoek, 'En Cours' en 'Eureka'. In 'En Cours' wordt melding gemaakt van lopend onderzoek en 'Eureka' bericht over de (opmerkelijke) resultaten van recentelijk afgerond onderzoek. Samen met het DEP worden in 'Agenda' symposia, internationale vergaderingen et cetera aangekondigd. Het DEP ontfermt zich over de overige rubrieken en de productie van het blad. In 1995 verscheen de eerste *Circular* in de nieuwe formule.

In de serie *Cultural research in Europe*, het tweede samenwerkingsproject van de Boekmanstichting met het DEP, doen onderzoekers op een bondige manier verslag van hun onderzoeksprojecten die liepen in het jaar voorafgaand aan publikatie. Aan bod komen de opzet, het doel, de methode van het onderzoek, eventuele problemen (en tips) bij het verzamelen van data en, als het onderzoek al wat verder is gevorderd, de resultaten. In de serie wordt onderzoek opgenomen dat qua onderwerp aansluit bij het interessegebied van de Boekmanstichting en dat één of meer Europese landen betreft. De streefdatum voor publikatie van het eerste deel uit de serie is september 1996. Daarin wordt extra aandacht besteed aan internationaal vergelijkend onderzoek.

De redactie van *Cultural research in Europe* wordt gevormd door Ineke van Hamersveld en Cas Smithuijsen. Niki van der Wielen is (eind)verantwoordelijk voor de reeks. Laatstgenoemde verrichtte in 1995 het nodige voorbereidende werk met het opzetten van een internationaal netwerk van onderzoekers. Om inspiratie en kennis op te doen voor het opzetten van een dergelijk netwerk heeft zij onder andere een door de Unesco georganiseerde internationale vergadering over Europese culturele databanken in Boedapest bezocht. De Boekmanstichting ontving ook zelf buitenlands bezoek, zoals een delegatie uit Kiev die op zoek was naar informatie en advies over management in de sector kunst en cultuur.

Niki van der Wielen werd bijgestaan door Maja Söderberg. In het kader van haar stage tijdens haar studie Kunstbeleid en kunstmanagement aan de Universiteit Utrecht maakt zij een overzicht van het lopende onderzoek in Scandinavië.

Internationale functies

Hans van Dulken maakte deel uit van het dagelijks bestuur (*executive board*) van Circle en is lid van de redactie van *Circular*.

Truus Gubbels was lid van International Sociological Association en volgde de activiteiten van Research Committee 37 dat zich wijdt aan de sociologie van kunst en cultuur.

Ineke van Hamersveld had zitting in de redactie van *Circular*, *Cultural research in Europe* en *The European Journal of Cultural Policy*, een platform voor het debat over de aard en gevolgen van cultuurbeleid in een veranderend Europa.

Frank van Puffelen heeft als Nederlands afgevaardigde zitting in de *executive board* van de Association for Cultural Economics en is tevens redactielid van het officiële orgaan van de Association, de *Journal of cultural economics*. Tijdens een symposium in november op Sicilië vergaderde de *executive board* over lopende zaken en het internationale congres in Boston (VS), in mei 1996. Advies is uitgebracht over het publicatiebeleid en de prijsstelling van het congres.

Niki van der Wielen had zitting in de redactie van *Circular*.

In 1992 werd de stichting Boekmanstudies opgericht. Het bestuur van de Boekmanstichting vormt tevens het bestuur van de stichting Boekmanstudies. In 1995 werden de volgende projecten geëntameerd of voortgezet:

Galleries in Nederland

Sinds 1 januari 1994 onderzoekt Truus Gubbels het stelsel van galleries voor hedendaags kunst in Nederland. Het onderzoek is mogelijk dank zij de steun van Stichting Artimo te Breda.

Het onderzoek beoogt een beschrijving te geven van de ontwikkelingen in het galeriewezen in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog. Omdat relatief weinig onderzoek is verricht naar de ontwikkeling van de kunsthandel en galeriewezen in Nederland, draagt het onderzoek een beschrijvend karakter. Geïnventariseerd wordt welke galleries in een aantal te onderscheiden perioden (grofweg 1945-1970, 1970-1990, 1990-nu) actief waren. Op een aantal galleries die een belangrijke artistiek inhoudelijke functie vervulden, wordt uitgebreider ingegaan. Doelstelling van het onderzoek is antwoord te geven op vragen als: Hoe was de verhouding tussen de galeriewereld en de musea en andere bemiddelende instellingen als kunst-uitleencentra? Welke veranderingen deden zich voor in de galeriewereld tegen de achtergrond van ontwikkelingen in overheidsbeleid en markt?

De eerste anderhalf jaar van de onderzoeksperiode (1994-1996) stond in het teken van de materiaalverzameling en is besteed aan bronnenstudie, waarbij gebruik is gemaakt van de documentatie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, het Amsterdams Gemeentearchief en het Archief van de (oude) Nederlandse Vereniging van Galeriehouders. Een deel van de voorlopige resultaten van deze bronnenstudie zijn in 1995 gepubliceerd in een tweetal artikelen in het *Boekmancahier* en in een artikel in *Ons Amsterdam* (zie: de publikatielijst elders in dit verslag).

In 1995 is veel tijd besteed aan ordening en beschrijving van het gevonden materiaal. Dat heeft geleid tot een inleidend hoofdstuk waarin een begripsmatige afbakening van het onderzoeksterrein wordt gemaakt. Aan de hand van Nederlandse en buitenlandse economische, sociologische en kunsthistorische literatuur over de kunstmarkt wordt een theoretisch kader geschetst waarin de geschiedenis van het galeriewezen in Nederland kon worden geplaatst. In een tweede hoofdstuk komt in grote lijnen de ontwikkeling in de handel in eigentijdse kunst tot 1945 aan de orde en in een derde hoofdstuk wordt vervolgens aan de hand van een aantal prominente voorbeelden een beeld geschetst van de opkomst van het galeriewezen in Nederland in tussen 1945 en 1960.

Verzamelstaat

Op 13 juni vond in de Voordrachtzaal van de Boekmanstichting een besloten *expertmeeting* plaats over het collectie- en aankoopbeleid van musea voor moderne kunst in Nederland. De bijeenkomst was een initiatief van de Mondriaan Stichting en werd georganiseerd door Melle Daamen, directeur, en Marineke van der Reyden, projectleider museale activiteiten, samen met Truus Gubbels en Cas Smithuijsen. Zij werden terzijde gestaan door Margot Ubaghs.

Aanleiding tot de discussie waren de ervaringen met de *Regeling financiële ondersteuning voor museale aankopen moderne beeldende kunst en vormgeving*, die de Mondriaan Stichting in 1994 heeft ontwikkeld. Met deze regeling, waarvoor jaarlijks 3,8 miljoen gulden beschikbaar is, wil de Mondriaan Stichting de mogelijkheden van musea vergroten om een consistent beeld te laten zien van hun collecties twintigste-eeuwse kunst en vormgeving. Ook is de regeling gericht op de versterking van de kwaliteit en samenhang van de 'Collectie Nederland'. Tenslotte streeft de Mondriaan Stichting met de regeling een grotere internationale bekendheid van Nederlandse kunstmusea en beeldende kunstenaars na.

Ter voorbereiding van de discussie maakten Truus Gubbels en Margot Ubaghs een korte notitie waarin de Regeling museale aankopen werd geplaatst tegen de achtergrond van de knelpunten in het aankoop- en verzamelbeleid van kunstmusea. Zij gingen onder meer in op de collectiemobiliteit en de (on)wenselijkheid van bruikleenverkeer en de positie van grote internationale musea versus die van kleine regionale musea. Ook werden vier stellingen geformuleerd die dienden als basis voor de discussie.

De discussie, die onder leiding stond van prof.dr. Wim Crouwel, werd bijgewoond door circa dertig museumdirecteuren en externe deskundigen. Dr. Jan van Adrichem (universitair docent aan de Universiteit Utrecht en tevens voorzitter van de Adviescommissie van de Mondriaan Stichting, belast met advisering over de besteding van de gelden in het kader van de regeling) verwoordde zijn visie op het aankoop- en verzamelbeleid van de Nederlandse kunstmusea. Prof.dr. Ronald de Leeuw (bijzonder hoogleraar museumbeleid en geschiedenis van het verzamelen in de negentiende en twintigste eeuw aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en directeur van het Van Goghmuseum) gaf daarop een reactie. Vervolgens werd er gediscussieerd naar aanleiding van de stellingen. De heer drs. Rudi Fuchs leverde schriftelijk commentaar op het referaat van Van Adrichem. Al deze bijdragen zijn — voorzien van een inleiding van Melle Daamen en een epiloog van Cas Smithuijsen — bij elkaar gebracht in *Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst*, dat werd geredigeerd door Ineke van Hamersveld. Van haar hand is ook het verslag van de discussie dat eveneens in het boekje is opgenomen.

■ Particuliere collectievorming in Nederland

Op 1 september vatte de kunsthistorica Renée Steenbergen haar onderzoek naar de vorming van particuliere kunstcollecties in Nederland aan. Zij streeft naar een

multidisciplinaire benadering; de uiteindelijke publikatie zal zich bewegen over of op de vakgebieden kunstsociologie, kunstgeschiedenis en psychologie. Het onderzoek heeft een looptijd van drie jaar en wordt gefinancierd door de stichting Artimo. Promotor is prof. dr. Bram Kempers, hoogleraar sociologie van de kunst aan de Universiteit van Amsterdam.

Als informanten over particuliere verzamelaars fungeren galeriehouders. Zij verstrekken nadere gegevens over aard en omvang van collecties, karakter en beroep van de verzamelaar en voorkeuren. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat in Nederland ruim 150 verzamelaars actief zijn. Daarbij wordt onder 'verzamelaar' verstaan iemand die tenminste vijf jaar achtereen regelmatig kunst aankoopt en die tenminste dertig kunstwerken in zijn bezit heeft.

Het onderzoek zal zich na een inventarisatie van types verzamelaars en hun verscheiden collecties en drijfveren, toespitsen op kwalitatief onderzoek middels interviews: *niet* de eigenaren van de meest bekende en omvangrijke collecties, maar juist ook mensen met bijvoorbeeld weinig geld of met niet-avantgardistische verzamelingen (bijvoorbeeld van hedendaagse fijnschilders) komen daarbij aan bod. Collectioneers over wie weinig bekend is, worden telefonisch benaderd met een vragenlijst.

In *Boekmancahier* 27 van maart 1996 verscheen een gedetailleerd onderzoeksbericht.

Onderzoek concertpubliek in Utrecht 1961-1993

Met een subsidie van het Anjerfonds Utrecht werd in 1993 begonnen met de herhaling van het publieksonderzoek dat in 1960 onder het Utrechtse Tivoli-publiek was gehouden door Hugo de Jager en Wim Zweers en dat in 1962 verscheen onder de titel *Het gehoor gehoord: een verkenning onder de geregelde bezoekers van het Utrechts Stedelijk Orkest*.

De leden van de begeleidingscommissie zijn: dr. Hugo de Jager, socioloog, onderzoeker, betrokken geweest bij het onderzoeksproject *Het gehoor gehoord*, en auteur van het proefschrift *Cultuuroverdracht en Concertbezoek* (1967); drs. Wim Zweers, filosoof, tot voor kort verbonden aan de Centrale Interfaculteit van de Universiteit van Amsterdam, eveneens betrokken geweest bij het publieksonderzoek *Het gehoor gehoord*; Peter Smids, directeur van Muziekcentrum Vredenburg; Matthieu Heinrichs, adjunct-directeur van Muziekcentrum Vredenburg en hoofd van de afdeling Publiciteit; drs. Frans Bosboom, universitair hoofddocent bij de Faculteit Letteren van de Universiteit Utrecht; drs. Florian Diepenbrock, universitair docent Kunstbeleid en Kunstmanagement Universiteit Utrecht en zakelijk leider van de Nestheaters in Amsterdam; drs. Hanneke Wiersma, afgestudeerd in muziekwetenschap/kunstbeleid en kunstmanagement aan de Universiteit Utrecht; Frans de Ruiter, directeur van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

Onderzoeker is Cas Smithuijsen, directeur Boekmanstudies. In 1995 werd een concept-rapport opgeleverd. Publikatie van het eindrapport zal in 1996 plaatsvinden.

Publiek voor hedendaagse muziek

Mede als vervolg op de studie naar het concertpubliek in Utrecht hield Cas Smithuijsen een enquête onder het publiek van hedendaagse ensemblemuziek. Met medewerking van het organisatiebureau voor hedendaagse muziek, The Office, werd het mogelijk een steekproef te trekken uit de adressenbestanden van mensen die regelmatig de zogenaamde *Promsconcerten* (concerten van hedendaagse muziek die in een aantal accommodaties in Nederland te beluisteren zijn) bezoeken. De schriftelijke enquête werd afgenomen in het najaar van 1994, en is statistisch bewerkt door Rutger van Petersen. De resultaten van het publieksonderzoek worden opgenomen in een boek over ensemblemuziek, dat in mei 1996 zal verschijnen ter gelegenheid van het ensemble-festival, een onderdeel van het Holland Festival.

Kunstmatige kloof

Publieksonderzoeken laten over het algemeen een consistent beeld zien: het publiek van reguliere muziek- en theateruitvoeringen bestaat uit een kleine, hoog opgeleide minderheid van de Nederlandse bevolking. Deze onderzoeken beperken zich in de regel tot uitvoeringen die plaatsvinden in een accommodatie die specifiek is ingericht voor het aanbieden van podiumkunsten en waar een regelmatig aanbod plaatsvindt. Martine van der Blij deed onderzoek naar het publiek van de *non*-reguliere podiumkunstensector, dat wil zeggen bezoekers van uitvoeringen in accommodaties die niet in de eerste plaats zijn ingericht voor het aanbod van podiumkunstvoorstellingen.

Zij concludeert onder meer dat in het podiumkunstenveld sprake is van een duale structuur: twee bijna even omvangrijke sectoren die niet alleen verschillen naar de mate waarin zij bestudeerd en geregistreerd zijn, maar ook naar de aard, de locatie en de discipline van de uitvoeringen. Bovendien is het publiek van beide sectoren heel anders van samenstelling. Er is in Nederland klaarblijkelijk niet alleen sprake van een verborgen participant maar ook van een vergeten recipiënt.

Het boekje *De kunstmatige kloof: een empirisch-theoretisch onderzoek naar het bestaan van een duale structuur van het podiumkunstenveld in Nederland* is een bewerking van de scriptie waarmee Martine van der Blij in 1993 de Boekman-Scriptieprijs won.

De begeleidingscommissie bestond uit drs. Pim van Klink (hoofd Dienst Kunst & Cultuur van de gemeente Groningen), drs. Hans Hoogerbrug (afdeling Podiumkunsten van het ministerie van OCenW) en drs. Berend Jan Langenberg (econoom, verbonden aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam). Hans van Dulken verzorgde de eindredactie.

De uitgave kwam mede tot stand dankzij een financiële bijdrage van de Dienst Kunst & Cultuur van de gemeente Groningen en de afdeling Podiumkunsten van het ministerie van OCenW.

Publikaties medewerkers Boekmanstichting

Hans van Dulken

- 'Sociologie is een leuke wetenschap'. Boekbespreking van: W. Oosterbaan Martinius. *Schoonheid, welzijn, kwaliteit: kunstbeleid en verantwoording na 1945*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 282-283.

Truus Gubbels

- 'Korting en krediet voor beeldende kunst I: de Aankoopsubsidieregeling kunstwerken (1960-1979) tegen de achtergrond van ontwikkelingen in beeldende kunst, beleid en markt'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 23, maart, pp. 8-22.
- 'Korting en krediet voor beeldende kunst II: de Rentesubsidieregeling kunstaankopen (1984-1995) tegen de achtergrond van ontwikkelingen in beeldende kunst, beleid en markt'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 24, juni, pp. 193-204.
- 'Kunstbeleid of kunstenaarsbeleid?' Boekbespreking van: J.W. Havermans. *De sociale positie der beeldende kunstenaars: overzicht over de jaren 1946-1961*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 294-295.
- (met P. van der Erve) 'Spiegel van de eigentijdse kunst: 50 jaar galleries in Amsterdam'. In: *Ons Amsterdam*, jrg. 47, 1995, september, pp. 214-219.
- (met M. Ubaghs) 'Het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst en de Regeling financiële ondersteuning voor museale aankopen moderne beeldende kunst en vormgeving'. In: *Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst*; I. van Hamersveld (red.). Amsterdam: Boekmanstudies/Mondriaan Stichting, 1995, pp. 11-19.

Ineke van Hamersveld

- 'Europa 2000: getemperde verwachtingen? Verslag van het publieke debat "Europe 2000": between hope and anxiety', georganiseerd door de European Cultural Foundation en gehouden op 5 november 1994 in de Olofskapel, Amsterdam. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 23, maart, pp. 126-129.
- 'Kunsthandel, verzamelwezen en connaisseurschap'. Boekbespreking van: S.N. Behrman. *Duveen: koopman in onsterfelijkheid*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 280-281.
- 'Dagtochtjes door de cultuur: verslag van het congres "Cultuurhistorisch toerisme", georganiseerd door de provincie Utrecht en de ANWB en gehouden op 10 maart 1995 in Utrecht'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 395-398.
- (redactie) *Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst*. Amsterdam: Boekmanstudies/Mondriaan Stichting, 1995.
- 'Onder directeurs'. In: *Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst*; I. van Hamersveld (red.). Amsterdam: Boekmanstudies/Mondriaan Stichting, 1995, pp. 46-51.

Annemoon van Hemel

- 'Het moment suprême'. Boekbespreking van: R. Boomkens. *Kritische massa: over massa, moderne ervaring en popcultuur*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 24, juni, pp. 231-234.
- 'Sterrendwang'. Boekbespreking van: H. Abbing. *Een economie van de kunsten: beschouwingen over kunst en kunstbeleid*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 292-293.

Linus Hesselink

- 'In Nederland mag helaas alles'. Boekbespreking van: T. Schiphof. *De vrijheid van het toneel: een studie naar de juridische beperkingen van de vrijheid van het toneel in Nederland en Engeland in grondrechtelijk perspectief*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 355-358.
- 'Kunstluizenlectuur' (feestartikel). In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 290-291.
- 'Verveelde Visser', reactie op een boekbespreking over *Rechtwijzer voor auteurs*. L. Hesselink (red.). In: *Mediaforum*, 1995, nr. 4, april, p. 4.

Sannie Hoogervorst

- 'Constellaties en allianties: verslag van de conferentie "Context van de podiumkunst", georganiseerd door het Theater Instituut Nederland, op 25 november 1994 in congrescentrum Krasnapolsky te Amsterdam'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 23, maart, pp. 130-136.
- 'Eerst een plan, dan de tafelschikking: verslag van de studieconferentie "Podiumkunsten 2001", georganiseerd door het Centrum voor Kunst & Mediamanagement te Utrecht, Theater De Uitstek te Zwijndrecht en Kontakt der Continenten te Soesterberg, gehouden op 27 maart 1995 in Soesterberg'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 392-395.
- 'Uiteenspattingen' (feestartikel). In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 284-285.
- 'De podiumkunsten in het nieuwe Kunstenplan: de problemen, de plannen en de standpunten: verslag van de volgende congressen en debatten: "State of the Union" (2 september 1995), "De toekomst van het repertoiretoneel in Nederland" (4 september 1995), "De stad als culturele opdracht" (5 september 1995), "Verleiden en begeleiden" (8 september 1995), "Ruggespraak" (29 september 1995)'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 26, december, pp. 518-527.

Frank van Puffelen

- 'Het instrumentarium van economen'. Boekbespreking van: J. Farchy en D. Sagot-Duvaroux. *Economie des politiques culturelles*. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 23, maart, pp. 75-78.
- 'Van wanhoop naar bewondering'. Boekbespreking van: J.R. Abbing. *Economie en cultuur: de subsidieproblematiek in de economische theorie, alsmede aanzetten*

tot een economie van de kunsten. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 286-287.

Cas Smithuijsen

- 'Klinkende Namen: over Mahler, Mengelberg en de positie van Nederland in het internationale stelsel van de klassieke muziek'. In: *Waarom een klein land: Nederlandse cultuur in internationaal verband*; J. Heilbron, W. de Nooy, W. Tichelaar (red.). Amsterdam: Prometheus, 1995, pp. 80-116.
- 'Een charismatisch martelaar'. Boekbespreking van: *Mahler in Amsterdam; van Mengelberg tot Chailly*. In: *Mens en Melodie*, jrg. 50, 1995, mei, pp. 323-327.
- 'Optimistische realist: Jan Kassies 1920-1995' (in memoriam). In: *NRC Handelsblad*, 1 november 1995.
- 'Epiloog'. In: *Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst*; I. van Hamersveld (red.). Amsterdam: Boekmanstudies/Mondriaan Stichting, 1995, pp. 52-53.
- 'Zij gaan door met de strijd'. Boekbespreking van: *Honderd jaar vakbeweging in de kunsten*; F. Diepenbrock (red.). Themanummer van *Bulletin Nederlandse Arbeidersbeweging*, 1994, nr. 33, maart. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 345-349.

Niki van der Wielen

- 'Het kunstbeleid gaat internationaal: verslag van de salon "Internationaal cultuurbeleid"'. In: *Boekmancahier*, jrg. 7, 1995, nr. 25, september, pp. 389-392.

Overige activiteiten medewerkers

Truus Gubbels

- ontving op 30 maart studenten van de Internationale Curatorenopleiding die is verbonden aan Stichting De Appel te Amsterdam;
- hield op 12 mei, daartoe uitgenodigd door de Bond van Galeriehouders, een lezing over het galeriewezen in Nederland. De lezing vond plaats op de Kunstrai, een kunstbeurs waar Nederlandse galeries zich jaarlijks presenteren;
- vertelde op 19 december aan een werkgroep van studenten van het Kunsthistorisch Instituut te Groningen, op verzoek van Diewertje Dekkers, over de resultaten van haar onderzoek. Met name besprak zij de geschiedenis van het Nederlandse galeriewezen in de periode 1945-1960.

Ineke van Hamersveld

- maakte deel uit van een forum dat tijdens de jaarlijkse IASPM-Beneluxconferentie over populaire muziekstudies (9 en 10 mei) discussieerde over mogelijkheden van een Instituut voor Populaire Muziekstudies.

Frank van Puffelen

- adviseerde aan Amsterdam Kunstenstad over de opzet van een hernieuwd onderzoek naar de economische betekenis van de kunsten voor de stad Amsterdam. Nam later zitting in een voorbereidende commissie die een probleemstelling uitwerkte en de offertes van een drietal onderzoeksinstituten beoordeelde. Nadat het onderzoek aan KPMG was gegund nam hij zitting in de begeleidingscommissie, die in 1995 drie maal bijeenkwam;
- herschreef zijn paper voor het congres van de Association for Cultural Economics in Witten (1994) voor publikatie (vermoedelijk in de tweede helft van 1996) in het *European Journal for Cultural Policy*.

Cas Smithuijsen

- adviseerde het tijdschrift *Toneel Theatraal* inzake publieksonderzoek;
- was op verzoek van het Directie-overleg Dansgezelschappen (DOD) voorzitter van een discussiebijeenkomst over dansbeleid met de Vaste Tweede-Kamercommissie van OCenW en het DOD op 10 februari;
- maakte deel uit van de redactie van het boek dat in 1997 bij de Walburgpers verschijnt ter gelegenheid van vijftig jaar Holland Festival;
- was lid van de begeleidingscommissie lokale architectuur van de vakgroep Stadsstudies van de Universiteit van Amsterdam (L. Deben, P. Rings);
- was voorzitter van de paneldiscussie over authentieke muziek, ter gelegenheid van het Double Reed Festival, gehouden in het Rotterdams Conservatorium op 31 augustus;
- was op 4 september voorzitter bij een discussiebijeenkomst over repertoiretoneel in theater Bellevue in Amsterdam, georganiseerd door het Theaterfestival;
- interviewde op 24 oktober Piet Heuwerkemeijer, oud-violist en oud-directeur van

- het Concertgebouworkest, in het kader van het Oral History Project;
- adviseerde op 14 november het Landelijk Contact Museumconsulenten in verband met de organisatie van de 3rd European Museum Advisors Conference in Nederland, in oktober 1996;
 - nam als spreker deel aan de discussie 'publiek en de nieuwe muziek', georganiseerd door de stichting Walter Maashuis in Bilthoven;
 - was lid van de jury van de Sphinx Cultuurprijs 1995;
 - nam op 26 november in de Amstelkerk te Amsterdam namens de Boekmanstichting de haar door de Vereniging voor Auteursrecht toegekende *Auteursrechtprijs* in ontvangst, tijdens een internationaal schrijverssymposium, georganiseerd door de Vereniging van Letterkundigen;
 - gaf op 1 september op de VPRO-radio zijn mening over de nota *Pantser of ruggegraat* van Staatssecretaris Nuis;
 - werd geïnterviewd over patronen van kunstparticipatie door het weekblad *Elsevier*, op 18 november en op 16 december door Veronica Televisie;
 - gaf een interview over de rol van de Boekmanstichting, dat verscheen in het dagblad *Trouw* van 15 december.

Stage-, onderzoeks- en scriptiebegeleiding

Bibliotheekmedewerkers begeleiden

- Ria Onderdelinden, die als stagiaire van de Hogeschool van Amsterdam, faculteit Economie en Informatie, ervaring opdoet met tijdschriftbeschrijvingen.

Truus Gubbels begeleidde

- Ingrid van der Krogt van de Hogeschool Holland tijdens haar stage. Zij deed onderzoek naar het particuliere circuit van beeldende kunstenaars en galeries;
- Saskia Berends van Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam die onderzoek deed naar de geschiedenis van kunst- en antiekbeurzen in Nederland;
- Marian van Zijtveld, kunsthistorica, die een inventarisatie maakte van artikelen over galeries en galeriewezens in de jaren vijftig die waren te vinden in het persoonlijk archief van beeldend kunstenaar en criticus Otto B. de Kat, dat is ondergebracht bij het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag;
- Mariken van Meer van de Hogeschool Holland, die publieksonderzoek deed bij Stichting de Appel te Amsterdam.

Sannie Hoogervorst begeleidde

- Henriëtte Hekkelman, student Bibliotheek en Documentaire Informatie (BDI) van de Hogeschool van Amsterdam, bij het evaluatieonderzoek naar de Culturele Pool. In het verlengde van de begeleidingstaak redigeerde Sannie Hoogervorst het artikel van Henriëtte Hekkelman over documentatiepools in Nederland dat in 1996 zal verschijnen in *Open*, het vaktijdschrift voor bibliothecarissen, literatuuronderzoekers en documentalisten.

Sannie Hoogervorst en Cas Smithuijsen begeleiden

- Eric Walrave, student communicatiewetenschap, traject marketingcommunicatie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, bij zijn stage/afstudeeronderzoek naar het imago van de Boekmanstichting.

Cas Smithuijsen begeleidde

- Madelon Cabooter bij haar stage over privatisering van musea als onderdeel van haar studie bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden;
- begeleidde Peter Vermeulen in zijn archiefonderzoek naar de programmering van Tivoli en Muziekcentrum Vredenburg in de periode 1960-1995. Het onderzoek vond plaats in de vorm van een stage voor zijn studie sociologie aan de Universiteit van Amsterdam.

Niki van der Wielen begeleidde

- Maja Söderberg, die stage liep bij het project *Cultural research in Europe* in het kader van haar studie kunstgeschiedenis met als specialisatie kunstbeleid en -management aan de Universiteit van Utrecht.

Beleidsplan 1997-2000

Lering uit verzameling

De kennis van kunst en cultuur groeit, en dat geldt ook voor de kennis van de maatschappelijke context waarbinnen kunst en cultuur hun veranderlijke gestalten aannemen. Onderzoeksbevindingen die betrekking hebben op die maatschappelijke context worden neergeslagen in artikelen en boeken, statistische gegevens over deelname van het publiek aan kunst en cultuur worden vanuit vele bronnen aangereikt en in rapporten neergelegd. De Boekmanstichting, studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid, houdt zich als enige instelling in Nederland bezig met het verzamelen van kennis van de maatschappelijke context van kunst en cultuur. Zij tracht met haar programma van opsporingsactiviteiten een zo breed en volledig mogelijk overzicht te verschaffen van datgene wat op haar vakgebied bekend is. Het grootste probleem waarop zij bij het ontplooiën van haar activiteiten stuit, is het nog te lage rendement van deze boekenwijsheid. Door het uitgeven van een tijdschrift, het aanbieden van geannoteerde overzichten van de aanwinsten, het beleggen van studiebijeenkomsten en het publiceren van nieuw beschikbaar gekomen kennis tracht de Boekmanstichting de buitenwereld zoveel mogelijk te voorzien van informatie over ontwikkelingen in het bestel van kunst en cultuur. Maar de volledigheid waarmee de opslag van kennis plaatsvindt, wordt niet geëvenaard door de mate waarmee de kennis wordt overgeslagen: nog te weinig laten de actoren in het politieke en culturele veld zich leiden door de rijkdom van wat er aan kennis op hun terrein beschikbaar is.

De Boekmanstichting wil met de aanbieding van dit plan bereiken dat er meer aandacht wordt besteed aan de lering die uit verzameling kan worden getrokken. Door meer middelen beschikbaar te stellen voor het openleggen van de aanwezige kennis — door het wetenschappelijk verantwoord creëren van overzicht op de kennisbestanden, zal het maatschappelijk nut van alles wat bij de Boekmanstichting op de planken staat toenemen. De creativiteit die veel werkers in de cultuursector eigen is, zal in toenemende mate worden geëvenaard door de creativiteit waarmee gewerkt wordt aan oplossingen voor problemen in die sector. Boeken die nu ten onrechte ongelezen blijven, zullen worden geraadpleegd en dat zal leiden tot nieuwe, alternatieve inzichten waarmee soms al oude problemen worden bestreden. Daarmee kan de Boekmanstichting het reilen en zeilen van de Nederlandse cultuur helpen verbeteren, maar ook kan zij bijdragen aan de kennisvorming inzake kunst, cultuur en beleid op internationaal niveau.

Ook na 1997 zal de Boekmanstichting zich inzetten voor collectievorming, kennisvorming en meningsvorming. De resultaten daarvan wil zij op uiteenlopende manieren aan gebruikers en belangstellenden ter beschikking stellen. Zij gaat voort met de inrichting en het beheer van de bibliotheek alsmede met de ontsluiting van publikaties door systematische overzichten. Die publikaties betreffen in eerste instantie boeken, maar tijdschriften, periodieken, beleidsnota's, statistische overzichten, naslagwerken, losbladige informatiesystemen en elektronische

informatiebestanden horen evenzeer tot de verzameling. De kennisvorming zal gestalte krijgen in het schrijven van (overzichts)artikelen en/of het redigeren van stukken van derden. De meningsvorming zal tot stand komen door de organisatie van debatten en het bieden van mogelijkheden tot discussie.

De missie van de Boekmanstichting blijft dezelfde: het ordenen en op kwaliteit beoordelen van datgene wat mondeling of schriftelijk over kunst- en cultuurbeleid te berde wordt gebracht. Bij dat ordenings- en beoordelingsproces wordt gestreefd naar wetenschappelijke objectiviteit. Die krijgt gestalte in de eis dat in de discussie aangevoerde argumenten maximaal verifieerbaar zijn aan de hand van empirische gegevens of ander wetenschappelijk verkregen feiten- en cijfermateriaal.

De Boekmanstichting is een onafhankelijk, gesubsidieerd instituut. De subsidierelatie veronderstelt een voortdurend evalueren van de onafhankelijke positie.¹ De stichting neemt een positie in te midden van drie partijen: het openbaar bestuur, de wetenschap en het culturele veld. Terwijl de stichting met elk van die partijen (of combinaties ervan) werkrelaties onderhoudt, dient ze terzelfder tijd in gelijke mate afstand van die partijen te bewaren. Inhoudelijke betrokkenheid wordt gecombineerd met wetenschappelijke distantie.

De Boekmanstichting in haar omgeving

In het regeerakkoord van het kabinet-Kok worden uiteenlopende activiteiten op het gebied van onderwijs, cultuur en media geformuleerd. Zo zal aandacht worden geschonken aan de relatie tussen onderwijs en de 'renderende beroepspraktijk' van kunstenaars, aan internationale activiteiten, aan de rol van steden in het culturele leven, aan monumentenzorg en aan de publieke omroep in het 'veranderende medialandschap'.²

Al deze onderwerpen zijn niet nieuw. Ze hebben allemaal een lange wordingsgeschiedenis die opgetekend staat in boeken, artikelen, pamfletten, regeringsstukken en kamervragen. De wordingsgeschiedenis van de bestuurde cultuur laat zien dat de culturele en artistieke deelterreinen zich grotendeels autonoom ontwikkelen, maar dat ze tegelijkertijd gevoelig zijn voor macrosociale invloeden. Zo is in Duitsland en Frankrijk pas substantiële belangstelling voor Nederlandse literatuur ontstaan nadat deze in vertaling in de genoemde landen ter beschikking was gekomen. De Nederlandse schrijvers capituleerden voor het onwrikbare feit dat Duitsers en Fransen op een enkele uitzondering na geen Nederlandstalige boeken kopen. Op dat moment begon voor enkele schrijvers, zoals Cees Nooteboom, een successtory.³

Behalve dat de in het regeerakkoord genoemde onderwerpen niet nieuw zijn, spelen ze ook niet exclusief in Nederland. De laatste jaren is het besef sterker geworden dat lokale, nationale samenlevingen in veel opzichten deel uitmaken van een wereldsamenleving. Dat gevoel is minder te veronachtzamen als de betrokken landen klein zijn, zoals Nederland.

De nota *De herijking van het buitenlands beleid* schetst Nederland als onderdeel van een internationale statensamenleving. Er wordt gesteld dat de grenzen tussen Nederland en de rest van de wereld vervagen, terwijl binnen Nederland de traditionele (partij)politieke tegenstellingen afzwakken.⁴ Het één staat in wisselwerking met het ander. Daarmee komt de inhoud van de cultuurpolitieke taakstelling van de Nederlandse regering en haar staatssecretaris van Cultuur nog sterker in het perspectief van de 'nationale zaak' te staan. Ten behoeve van het nationale cultuurbestel worden momenteel de internationale verhoudingen op het gebied van cultuur verkend, teneinde de Nederlandse cultuurpolitiek ook een bovennationale dimensie te geven. In deze dimensie schuilt een dubbele opdracht:

1. Aansluiting houden bij de culturele ontwikkelingen op internationaal terrein, en
2. Nederland herkenbaar laten zijn binnen de culturele ontwikkelingen op internationaal terrein.

Het bestuur van de Boekmanstichting heeft zich in het najaar van 1993 gebogen over de vraag welke houding de stichting zou moeten aannemen ten opzichte van de internationaliseringstendens. Voor de stichting, zo luidde het oordeel van het bestuur, begint de internationalisering dichtbij, in eigen huis, in de eigen collectie en in het

vigerende activiteitenprogramma. Vanuit dat beginsel ziet het bestuur ook voor de Boekmanstichting een primaire rol weggelegd op het terrein waarop de eerste cultuurpolitieke opdracht zich richt — aansluiting houden bij de kennisontwikkelingen op internationaal terrein voor zover die betrekking hebben op kunst, cultuur, het cultuurbestel en de cultuurpolitiek.

Overigens was het bij de stichting al langer de gewoonte over de grenzen heen te kijken: ten behoeve van de kennisverwerving met betrekking tot het Nederlandse cultuurbestel kan nu eenmaal niet worden volstaan met het verzamelen van literatuur die in eigen land is geproduceerd. Maar nu vat ook op ruimere schaal de gedachte post dat vraagstukken die zich in het Nederlandse cultuurbestel afspelen niet meer afdoende in de nationale context zijn te analyseren. Een voorbeeld: de ontvlechting die op gang is gekomen tussen statelijke activiteiten enerzijds en activiteiten die door de consumentenmarkt worden gereguleerd anderzijds, doet zich in vrijwel alle Europese landen gelden. Privatiseringsprogramma's of verzelfstandigingsoperaties zijn grensoverschrijdende verschijnselen, waarbij de rol van staten met betrekking tot de cultuur in veel gevallen en in wisselend tempo verschuift van initiërend naar controlerend. Om een helder licht te kunnen werpen op de situatie in eigen land is het noodzakelijk de overeenkomsten en verschillen tussen de statelijke en particuliere actoren in andere landen te benoemen. Dat kan via internationaal-vergelijkend literatuuronderzoek, via debatten met betrokkenen uit diverse landen en via bestaande of nog te ontwikkelen communicatiekanalen.

Maar ook aan de tweede cultuurpolitieke opdracht — Nederland herkenbaar laten zijn binnen de culturele ontwikkelingen op internationaal terrein — kan de Boekmanstichting het hare bijdragen. In 1995 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap door middel van een doelsubsidie zijn steun gegeven aan de pogingen die de Boekmanstichting onderneemt om posities te verwerven op supranationaal niveau. Daarbij kan primair worden gedacht aan haar functioneren binnen het Europese documentaire samenwerkingsverband Circle, maar ook aan samenwerkingsverbanden die met één enkel land, of met een combinatie van landen, worden aangegaan. Dit laatste geldt vooral voor Oosteuropese landen, die een achterstand in hun kennisstructuur vertonen. Een inbreng vanuit Nederland in internationale circuits van kennisverwerving en -distributie kan de herkenbaarheid van ons land in de internationale gemeenschap ten goede komen. Daarbij is het een voordeel dat Nederland beschikt over een relatief hoogontwikkelde cultuurpolitieke expertise die in wisselwerking staat met de eveneens relatief hoogontwikkelde culturele infrastructuur alhier.⁵ Zo kunnen andere landen, die wat cultuurbeleid en -bestel nog in een opbouwfase verkeren, profiteren van de Nederlandse kennis ter zake — men denke aan landen als Oekraïne, waar men na het vertrek van Rusland nu zelf op alle terreinen infrastructurele voorzieningen tracht op te bouwen. In dit verband is vermeldenswaard dat de Boekmanstichting via de UNESCO het initiatief heeft genomen Oosteuropese landen te helpen met het financieren en zo mogelijk

opzetten van databanken ten behoeve van het plaatselijke cultuurbeleid. Om expertise ook buiten Nederland te laten renderen is het raadzaam te pleiten voor vertalingen van Nederlandse beleidsstukken en wetenschappelijke traktaten met als onderwerp kunst- en cultuurbeleid.

De Boekmanstichting ontplooit waar mogelijk internationale activiteiten, maar wil dit nergens ten koste laten gaan van de vitale functies die zij voor het eigen land heeft. Om een evenwicht tussen het een en het ander te bewaren heeft zij waar mogelijk zelf maatregelen genomen. In andere gevallen is een wens geformuleerd.

De maatregelen die zijn genomen, zijn de volgende:

— De bestaande taken zijn tegen het licht gehouden om te bezien of ze moeten worden gecontinueerd. Dat heeft geresulteerd in een wijziging in het publikatiefonds. Besloten is de reeks jaarboeken te stoppen en te starten met een nieuwe reeks: *Cultural Research in Europe* (CRIE). De jaarboeken krijgen een vervolg in de reeks incidentele publikaties van de stichting Boekmanstudies, waarvoor per uitgave naar incidentele financiering moet worden omgezien. De basissubsidie van de Boekmanstichting kan zo effectiever worden ingezet om markten, vooral internationale, te ‘veroveren’.

— Er zijn pogingen in het werk gesteld om nationale en internationale activiteiten meer in elkaars verlengde te plaatsen, wat neerkomt op een proces van hergebruik van documenten over en weer. Een toelichting op dit procédé is te vinden in het hoofdstuk over publikaties.

De belangrijkste wens die overblijft is de volgende:

— Voor het resterende deel van de buitenlandse activiteiten zal een aanvulling op de basissubsidie noodzakelijk zijn.

De Boekmanstichting en haar gebruikers

De Boekmanstichting tracht een samenhangend pakket activiteiten te verzorgen en daarbij zo efficiënt mogelijk te werk te gaan. De eerste doelstelling die zij daarbij voor ogen heeft, is tegemoet te komen aan de vragen die vanuit de omgeving op haar afkomen. Het valt op dat de behoefte aan informatie de laatste tijd groeiende is, terwijl aan de inhoud ervan hogere eisen worden gesteld.

Doelstellingen

Meermalen is vastgesteld dat de Boekmanstichting optimaal functioneert als zij op systematische wijze verbanden legt tussen de sectoren (1) kunst en cultuur, (2) onderzoek en wetenschap en (3) bestuur, beleid en politiek. De genoemde sectoren bepalen tevens het wat, hoe en waarom van de stichting. De sector bestuur, beleid en politiek kan gelijk worden gesteld met de *invalshoek* waaronder de stichting haar werk doet, de sector onderzoek en wetenschap geeft de *methoden en technieken* aan waarvan de stichting zich bedient en de sector kunst en cultuur is het concrete *objectgebied* waarop de stichting haar inspanningen richt.

Op praktisch niveau komt het erop neer dat de Boekmanstichting het beschrijven, analyseren en/of bediscussiëren van de politieke en bestuurlijke aspecten van kunst en cultuur op een wetenschappelijk verantwoorde manier stimuleert en waar nodig zelf realiseert. Door haar autonome positie kan zij de genoemde sectoren adequaat bedienen: de politieke arena met objectiverende en overzicht biedende informatie over de culturele sector, het wetenschapsbedrijf door het reilen en zeilen van de culturele sector continu toegankelijk te maken voor studenten, docenten en onderzoekers, en de culturele sector door het aanreiken van informatie waarmee deze zich meer bewust wordt van zijn inbedding in het maatschappelijk verkeer.

De positie van de Boekmanstichting als intermediair tussen het culturele veld, de wetenschap en het openbaar bestuur is niet statisch; al deze sectoren zijn voortdurend in beweging en de Boekmanstichting dient daarin mee te gaan. De laatste jaren zijn twee samenhangende ontwikkelingen in de omgeving van de Boekmanstichting te ontwaren. Ten eerste is er méér behoefte aan informatie ontstaan bij de partijen die van het dienstenpakket van de Boekmanstichting gebruik maken. Dit leidt tot meer uitleningen door meer mensen, meer telefonische raadplegingen en bezoek uit binnen- en buitenland, meer overleg met veldpartijen, onderzoekers en bestuurders/politici. Ten tweede is er behoefte aan hoogwaardiger informatie, waarmee individuen of groepen zicht op hun omgeving kunnen houden. Op beide intensiveringen van de vraag naar informatie wordt hieronder ingegaan.

Kwantitatieve toename van de vraag naar informatie

Het wetenschapsbedrijf oriënteert zich meer op de beroepspraktijk. Bij een

toenemende concurrentie tussen universiteiten en een afnemend aantal studenten, vooral in de alfavakken, wordt het succes van de universiteit mede bepaald door het succes waarmee de afgestudeerde de arbeidsmarkt betreedt. Tengevolge daarvan ontstaat in het academische curriculum meer aandacht voor een beroepsgerichte opleiding. Hierdoor en door professionalisering in het algemeen neemt het aandeel van de academici die werkzaam zijn in het cultuurbedrijf toe.

In wisselwerking met het toegenomen aantal academische werkers in de verschillende beleidsvelden oriënteert 'het veld' zich meer op wetenschap en onderzoek. Dat manifesteert zich ook in de culturele sector. Daar is naast de blijvende vraag naar 'eenvoudige' informatie, bijvoorbeeld namen, adressen en plaatsen van personen en instellingen, een toenemende belangstelling te registreren voor informatie die wordt verkregen uit (het combineren van) onderzoeksgegevens. Bij de instellingen is een groeiende behoefte aan medewerkers die bij machte zijn onderzoeksgegevens te vinden, te interpreteren en ten faveure van de desbetreffende instelling in beleidsstrategieën om te smeden. Er ontstaat een spiraalwerking in de vraag naar en het aanbod van kennis: er is in 1995 méér bekend en er wordt méér gevraagd dan tien jaar geleden. Zo is nu in de culturele sector bij veldpartijen bekend wie in Nederland publieksonderzoek doet, wie de specialisten zijn in de uiteenlopende wetenschappelijke disciplines en bij welke universiteit je terecht kunt voor meer economisch getint onderzoek met betrekking tot het cultuurbedrijf. Professionalisering van beleidsfuncties in het culturele veld leidt incidenteel zelfs tot contra-expertises vanuit de instellingen op grond waarvan kritische vragen worden gesteld over methoden en technieken die door gevestigde onderzoeksinstituten worden gebezigd.⁶

De Boekmanstichting heeft zonder twijfel in aanzienlijke mate tot die kennisvermeerdering bijgedragen. De dialoog tussen onderzoekers die informatie produceren en culturele functionarissen die haar gebruiken, is veel minder vrijblijvend en incidenteel dan tien jaar geleden. Daarbij is de rol van de Boekmanstichting als kennistransferpunt hoofdzakelijk intermediërend. Het uitgangspunt dat bij alle manifestaties van de Boekmanstichting de drie partijen (cultuurbestel, wetenschap, bestuur) betrokken moeten zijn is een uitdrukking van de toenemende informatie-uitwisseling tussen genoemde partijen. Het uitgangspunt draagt aan dat uitwisselingsproces weer actief bij.

De Boekmanstichting is niet alleen mede-aanstichtster, maar ook 'gevangene' van boven geschetste ontwikkelingen. Meer weten doet meer vragen, dat is een algemeen verschijnsel in de informatiemaatschappij. Maar het onderwerp cultuur lijkt qua maatschappelijke belangstelling een inhaaloperatie te ondergaan, waardoor nu ook informatievragen ontstaan in kringen waarbinnen die vroeger niet werden gesteld. De Boekmanstichting heeft dat kunnen vaststellen aan de hand van telefoontjes en vragen van (buitenlandse) bezoekers. Daar zit nu de commerciële televisie bij, veel

marketingbureaus, glossy magazines, provinciale oudheidkundige genootschappen, scholieren uit middelbare beroepsopleidingen enzovoorts. Soms gaat het vluchtige vragen, maar zeker niet altijd. Dat er ook duurzaamheid in de vraag om informatie zit, valt af te leiden uit het thans bereikte aantal betaalde abonnementen (ca 850) op het *Boekmancahier*, een weinig glossy maar als informatiebron kennelijk relevant tijdschrift voor kunst, onderzoek en beleid.

Toename van vraag naar informatie van hoogwaardige kwaliteit

Om het stijgende niveau waarop om informatie wordt gevraagd bij te houden heeft de Boekmansstichting het afgelopen decennium door gebrek aan middelen vaak noodgedwongen gekozen voor een 'vlucht naar boven'. Zo heeft de stichting moeten afzien van het continueren van de reeks *Handboeken*, waarin uiterst nuttige informatie over culturele instellingen was opgenomen. Hoewel nog steeds behoefte bestaat aan dergelijke handboeken is bij gebrek aan middelen gekozen voor de meest hoogwaardige vorm van informatieverstrekking, omdat deze gemakkelijker door de Boekmansstichting kan worden geproduceerd dan door enige andere instelling in Nederland. Maar aanmaak van informatie van het eenvoudige soort blijft een bron van zorg, omdat de behoefte daaraan niet minder wordt en het aanbod ervan wel dreigt te verminderen, gelet op de elders in deze nota gesignaleerde inkrimping van bibliothecaire diensten bij het departement van Cultuur en bij de Raad voor Cultuur.

Processen van 'verwetenschappelijking' raken niet alleen de culturele sector, maar ook het openbaar bestuur, en meer in het bijzonder de beleidsvoorbereiders in de cultuur. Beleidsproblemen zijn complex van aard, dat wil zeggen ze hebben tegelijk politieke, juridische, sociale en economische implicaties. Steeds vaker hebben beleidskwesties in de cultuur betrekking op een gebied dat groter is dan Nederland. Door de regelgeving van bijvoorbeeld de Europese Unie en de Wereldhandelsorganisatie dienen internationale afspraken te worden geëerbiedigd. Ter voorbereiding van beleidsinitiatieven zijn onderzoeksgegevens nodig, waarbij er steeds meer behoefte is aan gegevens die van buiten Nederland komen. Men is gebaat bij een overzicht van de desbetreffende kennisgebieden in binnen- en buitenland. In deze context zou de beschikbaarheid van literatuuroverzichten uitkomst kunnen bieden. Deze zouden gemaakt moeten worden door academisch geschoolde vakreferenten, aan wie het in het cultuuronderzoek te zeer ontbreekt, zoals hieronder nog ter sprake zal komen.

Taakstelling 1997-2000

De stichting heeft taken op het terrein van collectievorming, kennisvorming en meningsvorming. De ontwikkelingen in de taakuitoefening worden hieronder belicht.

Collectievorming, kennisvorming

De collectie die de stichting beheert omvat alle verzamelobjecten, die variëren van losse jaarverslagen van kunstinstituten tot scripties, rapporten en dissertaties. Ook feitelijke gegevens en adressenbestanden behoren tot de collectie.

Bibliotheek

De stichting hecht onverminderd belang aan het professioneel inrichten, beheren en bijhouden van de bibliotheek. Aldaar wordt sinds 1963 onophoudelijk gewerkt aan het opbouwen van een unieke verzameling op het terrein van kunst, cultuur en beleid. De 'kunstcode', een aangepaste versie van de UDC (Universele Decimale Classificatie), waarmee een aantal bibliotheken op cultureel terrein werkt, is onverminderd het uitgangspunt voor de systematische ontsluiting van de collectie. Deze classificatie wordt momenteel toegankelijker gemaakt door verbetering van het woordregister.

De bezoekersstatistieken van de bibliotheek vertonen een stijgende lijn. Door centralisering van en integratie met het CuPo-bestand (zie onder *Documentatie*) wordt het mogelijk alle aanwezige titels in één computerbestand op te slaan. De komende periode zal op grond van deze mogelijkheid worden gestreefd naar raadpleging van de catalogus buiten Amsterdam, zoals dat nu reeds mogelijk is in Zwolle, Rotterdam en Brussel. Installatie van de catalogus in genoemde steden heeft echter geen vermindering van bezoek aan en activiteit voor de Boekmanstichting te zien gegeven. Nu de Raad voor Cultuur zijn documentatietaak directer gaat afstemmen op snelle informatievoorziening aangaande actuele vraagstukken in het kunst- en cultuurbestel, wil de Boekmanstichting bezien in hoeverre de Raad voor de resterende informatie (over historische achtergronden of parallelle situaties in het buitenland) op de bibliotheek van de stichting een beroep kan doen. Op basis van afspraken kan de directe dienstverlening door de Boekmanstichting aan de Raad — gelet op diens adviserende taak — worden uitgebreid met taken die liggen op het gebied van documentatie en literatuuroverzicht.

Over de toekomst van de bibliotheek van het departement Cultuur is op dit moment (december 1995) weinig méér bekend dan dat het huidige boekenbestand in de Koninklijke Bibliotheek wordt ondergebracht. Het is nog onzeker hoe de aanschaf van nieuwe publikaties in zijn werk zal gaan. Mocht tengevolge van organisatorische veranderingen op het ministerie van OCenW op het terrein van collectievorming een bijdrage vanuit de Boekmanstichting nodig zijn, dan wil zij die — voor zover dat binnen haar vermogen ligt — uiteraard leveren.

Vakreferenten

In de periode 1997-2000 zal er sterker dan voorheen naar worden gestreefd de activiteiten van de bibliotheek, van de documentatie en van de wetenschappelijke staf in elkaars verlengde te plaatsen. Zoals ook in de vorige beleidsnota⁷ is gemeld, wordt in toenemende mate gevraagd om overzicht van aanwezige kennisbestanden. Die vraag komt van wetenschappers en docenten, maar ook van journalisten, cultureel beleidsmedewerkers, managers, ambtenaren en politici. Daarom is destijds gepleit voor de toevoeging van de expertise van vakreferenten aan de medewerkersbestand van de Boekmanstichting. De taak van de vakreferent is het systematisch creëren van overzicht van hetgeen ten aanzien van relevante gebieden en onderwerpen aan kennis beschikbaar is.

Uit de evaluatie van wat de Boekmanstichting de afgelopen jaren heeft gedaan komt het ontbrekende genre van overzichtsstudies als een probleem van toenemende omvang naar voren. Steeds meer energie is gaan zitten in het redigeren van door derden aangeleverde stukken, vooral bestemd voor het *Boekmancahier*. Dit is ten koste gegaan van de mogelijkheden om het maken van overzichtsstudies systematisch aan te vatten. En nog steeds is er geen instantie op het terrein van de cultuur die zich met regelmaat met dit genre bezighoudt. De universiteiten leveren dit type publikaties niet of mondjesmaat. Het Sociaal en Cultureel Planbureau komt met zijn publikaties dichterbij, maar het soort analyse dat dit bureau nastreeft is conform zijn doelstellingen voornamelijk gericht op het maatschappelijke profijt van de (gesubsidieerde) cultuur en de effecten van overheidsbeleid. Ook de bibliotheek van het departement van Cultuur is enige jaren geleden met de produktie van literatuuroverzichten gestopt.

De produktiekosten door het maken van literatuuroverzichten zijn even hoog als het 'leesvervangende rendement' dat ze opleveren. Een eerste stap naar meer overzicht van beschikbare literatuur zal worden genomen door de vorming van een 'lezerskring'. Het betreft hier een kring van mensen van wie bekend is dat ze veel lezen op het terrein waarop de Boekmanstichting verzamelt. Een en ander komt neer op een ingrijpende uitbreiding van de rubriek 'Boekbesprekingen' van het *Boekmancahier*, zij het dat de toezending van leesrapporten niet direct tot publikatie via dit kwartaalschrift hoeft te leiden. Activering en coördinatie van leesactiviteiten kunnen zo leiden tot een permanent lezerskring. Daarmee wordt een bijdrage geleverd tot het openleggen van boekenkennis. Maar de hier ontwikkelde activiteit — die overigens alleen met behulp van een coördinator van de grond kan komen — zal de achterstand in de overslag van kennis slechts voor een beperkt gedeelte kunnen wegwerken.

Meer zoden aan de dijk van de informatieoverslag zet de aanpak, waarbij enkele tientallen afgeronde publikaties dienen als basis voor originele, op de diverse kunstdisciplines toegespitste kennisoverzichten. Dat is een tijdrovende bezigheid en

vereist een groot abstraherend vermogen van de wetenschappelijk medewerkers, te meer daar het langzamerhand onvermijdelijk wordt Nederlandse publikaties met buitenlandse te vergelijken. Toch ziet de Boekmanstichting een en ander als een onmisbare activiteit, wil men verlies van overzicht op de snel groeiende kennisbestanden tegengaan.

Naast de diepteproblemen zijn er ook niet waargemaakte ambities in de breedte. Noodgedwongen is de laatste jaren weinig tot geen aandacht geschonken aan bibliotheken en letteren, aan film, aan het kunstonderwijs en aan de media in relatie tot de cultuur, aan het cultureel erfgoed (met uitzondering van musea), de archieven en de archeologie. Achterwege bleven ook daar de beschrijving van wetenschappelijke trends in het cultuuronderzoek en de registratie van verschuivingen en ontwikkelingen in het culturele veld. Maar voor dergelijke overzichtsstudies, te maken door multi-inzetbare vakreferenten, is in ieder geval op dit moment bij de Boekmanstichting geen ruimte, noch in budget, noch in formatie. De Boekmanstichting ziet tot op zekere hoogte kans nieuwe activiteiten te ontwikkelen door oude af te stoten. Maar voor literatuurstudie biedt dit geen soelaas.

Toch is de Boekmanstichting dé plek om literatuurstudies te maken. Met inzet van vakreferenten zou in grotere hoeveelheden nieuwe kennis kunnen ontstaan van het type waarin de Boekmanstichting in beginsel is gespecialiseerd: de kennis van het overzicht.⁸ De integratie van het gekende kan overigens in meer richtingen plaatsvinden. Men kan denken aan integratie van kennis van heden met die uit het verleden (tijdsdimensie), aan beschrijvende studies aangevuld met cijfermateriaal (methodologische dimensie), aan Nederlands onderzoek gecombineerd met buitenlands onderzoek (ruimtedimensie) en aan het schakelen van de ene wetenschappelijke discipline aan de andere (multidisciplinaire benadering).

De streng geselecteerde collectie van de Boekmanstichting groeit met 12 à 15 meter per jaar. In beginsel moeten al die meters worden gelezen en wellicht gebruikt. De resultaten van het geïntensiveerde literatuuronderzoek zouden via het *Boekmancahier* kunnen worden gepubliceerd. Waar dat nuttig zou voorkomen, zouden ze bovendien opgenomen kunnen worden in het hieronder nog te presenteren jaarboek *Cultural Research in Europe*, waarin een overzicht van het lopende cultuuronderzoek in Europa wordt gegeven.

Documentatie

In nauwe afstemming met de bibliotheek heeft de Culturele Pool (CuPo) jarenlang gefunctioneerd als documentatieleverancier van tijdschrift-artikelen. De CuPo was een samenwerkingsverband van documentatie-afdelingen van een aantal collega-instellingen, waarvan de Boekmanstichting het secretariaat voerde. Eind 1995 is de CuPo organisatorisch omgevormd. Hiervoor waren uiteenlopende argumenten. Na het stoppen met de *Aanwinstenlijst* in gedrukte vorm kwam voor de Boekmanstichting de vraag naar boven of niet de voorkeur moest worden gegeven aan bundeling van de informatiestromen van CuPo en bibliotheek ten behoeve van de

reguliere gebruikers van de *Aanwinstendisk*. Voorts speelde de overweging mee dat de meeste gebruikers van informatie meer in de *feitelijke inhoud* van de informatie zijn geïnteresseerd dan in de *drager van de informatie*: boek, tijdschriftartikel of scriptie.⁹ Wat dat betreft was de CuPo soms te beperkt. Ook kwam de samenwerking met de bibliotheek van het ministerie (van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) door de aanstaande verhuizing van het departement in de verdrukking. Over de te verwachten ontwikkelingen bij de bibliotheek van OCenW is hierboven al een en ander gemeld.

De Boekmanstichting besteedde veel tijd aan kwaliteitsbewaking van de aangeleverde annotaties en nam het secretariaat van het documentatiewerk met betrekking tot de culturele tijdschriften voor haar rekening. Daarom is de organisatorische omvorming van de CuPo voor de stichting geen al te ingrijpende gebeurtenis. De veranderingen leveren wel voordelen op. Tijdschriftartikelen die door andere documentatiecentra worden geëxcerpeerd, kunnen aan de algemene informatiestroom worden toegevoegd. Dit komt tot stand op basis van een flexibele samenwerking, die resulteert in een uitruil van titelbeschrijvingen. Door integratie van de informatiebestanden en flexibilisering van de samenwerking kan de Boekmanstichting ook verbanden aangaan met andere instanties (sectorinstituten als het Theater Instituut Nederland en de Mondriaan Stichting, en instituten in Vlaanderen zoals het Vlaams Theater Instituut). Aldus kan zij zich toeleveren op een regiefunctie ten aanzien van de beschikbare informatie ten behoeve van een algemeen bestand van gebruikers.

Netwerken

Via netwerken tracht de Boekmanstichting zich steviger te verankeren in de werelden van cultuur, wetenschap en openbaar bestuur. Dit met het oogmerk nog onopgemerkte kennis te verwerven, te verwerken, toegankelijk te maken en systematisch ter beschikking te stellen. Hieronder wordt een niet uitputtend overzicht gegeven van de groepen waarmee de stichting geregelde contacten onderhoudt.

Het primaire netwerk wordt gevormd door het bestuur van de stichting, waarin mensen worden voorgedragen vanuit de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, de Kunstbond FNV, het Nationaal Contact Monumentenzorg, de Nederlandse Museumvereniging, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg, de Raad voor Cultuur en de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten. Statutair houdt de stichting een relatie met al deze velden, wat niet alleen tot een representatieve vertegenwoordiging, maar ook tot de nodige bestuurskracht leidt. De voorzitter is niet gebonden aan een voordrachtplaats en wordt aangesteld na overleg met het ministerie.

De Boekmanstichting vergroot haar netwerken voornamelijk aan de hand van de producten die zij ontwikkelt. Het *Boekmancahier* met zijn rubriek 'lopend onderzoek' levert veel actieve respons op. Ook de Boekman-Trouw Scriptieprijs

levert interessante contacten op. Dankzij de samenwerking met het dagblad Trouw wordt systematisch publiciteit gegeven aan de scriptieprijs en wordt de winnende scriptie bovendien in verkorte vorm in de kunstbijlage van dit dagblad gepubliceerd. Langs deze weg worden jonge veelbelovende academici opgespoord en wordt aan hun werk bekendheid gegeven.

Duurzaam contact is er met universitair docenten van ten minste zeven universiteiten, van wie een aantal jaarlijks met zijn of haar pupillen de Boekmanstichting bezoekt voor een informatiebijeenkomst. Contacten met universiteiten worden zorgvuldig gespreid, alleen met de Universiteit van Amsterdam bestaat een continue relatie. Daaraan ligt de leerstoel kunstsociologie ten grondslag, die voor de Boekmanstichting de brug symboliseert tussen praktijkkennis en wetenschappelijk inzicht. Overigens is de leerstoel zodanig breed intellectueel georiënteerd, dat van een onderscheid tussen Universiteit van Amsterdam en Boekmanstichting geenszins sprake is. Voor het cursusjaar 1995-1996 bijvoorbeeld heeft de huidige bezetter, prof.dr. Jan Vaessen, een collegeprogramma gemaakt waarin gastcolleges van docenten van tal van andere universiteiten en instellingen zijn opgenomen. Andere noemenswaardige samenwerkingsprojecten van de laatste jaren zijn die met als thema de GATT en de Europees-Amerikaanse culturele betrekkingen, opgezet in samenwerking met de Katholieke Universiteit Brabant, een studiemiddag over popmuziek in samenwerking met de Katholieke Universiteit Nijmegen, en het project internationaal cultuurbeleid, dat een langere looptijd heeft en dat in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam tot stand komt.¹⁰ In alle gevallen wordt kennisvermeerdering aangaande de wording en werking van het internationale cultuurbestel beoogd.

Vanuit de bibliotheek en de documentatie worden contacten met collega- instellingen op het terrein van bibliotheekwerk en documentatie onderhouden, terwijl ten behoeve van de serie *Rechtwijzers* min of meer continu met auteursrechtenorganisaties en andere professionele organisaties op het terrein van recht en beleid overleg wordt gevoerd: vakbond, beroepsverenigingen, Theater Instituut Nederland et cetera.

Van de buitenlandse contacten zijn de belangrijkste die welke tot stand komen in het kader van Circle, het samenwerkingsverband van documentatie- en onderzoeksinstituten in meer dan twintig Europese landen. De recent ontvangen extra subsidie van OCenW heeft ertoe geleid dat Nederland een zwaardere rol is gaan spelen in het onderhouden van de netwerken die zich rondom Circle hebben gegroepeerd. Daarbij worden de werkzaamheden nauw op die van het Franse ministerie van Cultuur afgestemd. Het betreft hier het werk dat (voornamelijk door Niki van der Wielen) voor het tijdschrift *Circular* wordt verzet. Tegelijk is zicht gekomen op een meer eigen taakstelling in Circle-verband, namelijk het verzamelen van gegevens over lopend Europees onderzoek op het terrein van kunst, cultuur en beleid. Met het oog op de berichtgeving hierover via CRIE wordt op dit moment met de opbouw en het onderhoud van een specifiek onderzoekersnetwerk geëxperimenteerd. Andere

belangrijke internationale netwerken waarin de Boekmanstichting participeert, zijn die van het *European Journal of Cultural Policy* (Ineke van Hamersveld), de Association of Cultural Economics (Frank van Puffelen) en de sectie kunst en cultuur van de International Sociological Association (Truus Gubbels).

Opdrachten via Boekmanstudies

De 'vrije' onderzoeksprojecten lopen via de stichting Boekmanstudies. Dat betekent dat ze in principe geheel met extern geld gefinancierd moeten worden, zoals nu gebeurt bij de onderzoeken van Mieke de Waal (publiek van jeugdtheater, te voltooien medio 1996), Truus Gubbels (galeries in Nederland, te voltooien omstreeks januari 1997) en Renée Steenbergen (kunstverzamelaars in Nederland, te voltooien omstreeks september 1998). Behoudens uitzonderingen zijn bij Boekmanstudies externe onderzoekers alleen tijdelijk werkzaam. Daar waar sprake is van publikatieprojecten met universiteiten, kan in voorkomende gevallen een beroep worden gedaan op het activiteitenbudget van de Boekmanstichting.¹¹

Meningsvorming

De Boekmanstichting tracht als onafhankelijk en goed geïnformeerd kennistransferpunt aan het noodzakelijke debat over het cultuurbeleid bij te dragen door informatie te leveren aan eenieder die daar behoefte aan heeft. Wat mede op basis daarvan in de openbaarheid komt — in de vorm van losse opinies — wordt in de bibliotheek verzameld en systematisch opgeborgen. Net zoals het overzicht van publikaties of parlementaire stukken zich niet 'vanzelf redigeert', kan ook niet zonder inspanning een overzicht worden verkregen van opinievorming, zoals die bijvoorbeeld in de dag- en weekbladen is aan te treffen. Men denke aan kwesties als het al of niet subsidiëren van cultuur en wie daarover beslist, het duale stelsel van overheid en markt, de beschikbaarheid van culturele voorzieningen, het participatievraagstuk, de privatisering, de bescherming van het culturele erfgoed en de *research & development*functies van kunst en cultuur.

Internationale congressen

Congressen waarin de deelnemers verreikende en langlopende cultuurpolitieke kwesties aansnijden, worden bij voorkeur geprogrammeerd met op onderzoek en beleid georiënteerde sprekers. Uiteraard is de verwachting dat de resultaten van dergelijke generaliserende congressen een nieuwe golf in de immer voortgaande (individuele) gedachtenstromen zullen veroorzaken.

De door de Boekmanstichting georganiseerde congressen over musea en de Europees-Amerikaanse culturele betrekkingen hebben veel ervaring met internationaal congresseren opgeleverd, die zal worden benut om dit instrument in de komende jaren nog effectiever in te zetten. Overigens zij hier vermeld dat beide congressen en bijbehorende publikaties uitsluitend met additionele subsidie van

het Directoraat-Generaal Culturele Zaken c.q. de Europese Culturele Stichting gerealiseerd konden worden. Gelet op de lange voorbereidingstermijn en de onzekerheid over extra subsidies zou het de voorkeur verdienen als de congreskosten uit het lopende krediet konden worden betaald. Afgezien van deze financieringsperikelen staat er voor 1997 een congres op het programma over de privatisering van staatstaken op het terrein van de cultuur. De opdracht daartoe werd gegeven door Circle tijdens haar jaarvergadering gehouden in december 1995 in Rome. Getracht zal worden ook landen uit Midden- en Oost-Europa voor deelname aan dit congres te interesseren. In 1999 zal nog een internationaal congres volgen, over een nog te bepalen onderwerp.

Bezien zal worden of op door de actualiteit bepaalde momenten sprekers voor één enkele spreekbeurt of een kleine cyclus kunnen worden uitgenodigd. Tijdens dergelijke bijeenkomsten zouden belangwekkende publikaties van de desbetreffende spreker centraal kunnen staan.

Boekmandebat

Het Boekmandebat zal zich vooral richten op voor cultuurpolitiek Nederland belangrijke zaken. Uiteraard sluit dat geen thema's uit die verder gaan dan de Nederlandse grens. Tijdens het zesde Boekmandebat in 1995 was een geheel Nederlands publiek aanwezig, maar het onderwerp betrof de internationale culturele betrekkingen. De formule waarbij abonnees van het Boekmancahier de kans krijgen ook in de mondelinge discussies over kunst, cultuur en beleid te participeren, heeft een gunstig effect op continuïteit en cumulatie in de meningsvorming: het wordt een vaste gewoonte de gedachtenwisseling tussen wetenschappers, politici/bestuurlijk verantwoordelijken en culturele veldwerkers te volgen en aan die wisseling nog het een en ander bij te dragen, bijvoorbeeld door voortzetting ervan in het *Boekmancahier*. Deskundigheidsbevordering is niet alleen nodig onder de culturele professionals, maar moet ook worden gestimuleerd onder geïnteresseerde leken die de moeite nemen hun gedachten over het cultuurpolitieke debat te laten gaan en daaraan mondeling of schriftelijk uitdrukking wensen te geven.

Expertmeetings

Vaak wordt een beroep gedaan op de kennis die de medewerkers van de Boekmanstichting ambtshalve en uit interesse hebben opgebouwd. Instellingen en verenigingen profiteren geregeld van adviezen en suggesties die op incidentele basis worden gegeven. Problemen op het gebied van kunst, cultuur en beleid worden complexer. Meer partijen zijn op verschillende wijze betrokken bij organisatorische knooppunten in het cultuurbestel. Dat zijn niet altijd vanzelfsprekende coalities, maar vaak ook moeizame verbanden. Denk bijvoorbeeld aan het knooppunt van gemeentelijke theaters met stedelijke ambities, rijksgezelschappen met artistieke credo's en de eis van de subsidiënt dat er meer publiek in de zaal moet zitten: verschillende belangen die op het toneelpodium samenkomen. In 1994 en 1995 is geëxperimenteerd met het

bijeenroepen van kleine gezelschappen van mensen die sterk betrokken zijn bij dergelijke organisatorische knooppunten. Hier was sprake van expertmeetings die niet zozeer gericht waren op geïnteresseerde leken, maar juist wel op culturele professionals.

In 1994 kwam een aantal galeriehouders en overheidsvertegenwoordigers op Herengracht 415 bijeen om commentaar te geven op een onderdeel van het onderzoek van Truus Gubbels naar galeriehouders, onder meer betreffende subsidiëring van aankopen via galleries. In 1995 bogen directeuren van musea voor moderne kunst zich op verzoek van de Mondriaan Stichting over keuzeproblemen bij de subsidie-regeling voor aankoop van beeldende kunst. Hier traden een referent en een coreferent op, die met wetenschappelijke distantie het probleem inleidden. De discussie vond plaats in een participatiebevorderende atmosfeer, en het gebouw van de boven de partijen staande Boekmanstichting zal het gunstige verloop van de studiemiddag in de hand hebben gewerkt.¹² De Boekmanstichting denkt met expertmeetings te kunnen bijdragen tot het oplossen van actuele problemen in het cultuurbestel juist door de achtergrond ervan te verhelderen en ze met het gezag van de 'wetenschappelijke buitenstaander' (die tegelijkertijd goed geïnformeerd is) aan te snijden. Zij is dan ook voornemens in de komende jaren deze vorm van overleg aan te bieden aan partijen (openbaar bestuur, culturele sectoren) die daaraan behoefte hebben.

Publikaties

In de herfst van 1995 heeft de Boekmanstichting zich gebogen over het publikatiefonds van de stichting. Niet alleen werd de inhoudelijke kwaliteit van de publikaties beoordeeld, maar men stelde zich ook de vraag of er nog een aanvaardbare verhouding bestond tussen de *inhoud* van het gepubliceerde en de *publikatievorm*. Dit laatste gebeurde mede in navolging van wat eerder was besloten, namelijk het opheffen van de *Aanwinstenlijst* in boekvorm met ingang van 1996. De *Aanwinstenlijst* is alleen nog op diskette beschikbaar, terwijl in de bibliotheek literatuurlijsten 'op maat' kunnen worden verstrekt; al naar gelang de wens van de klant kan een interesseprofiel worden vastgelegd aan de hand waarvan een informatiepakket voor de betrokkene wordt samengesteld. Dienstverlening dus op een meer individuele schaal.

Op gelijke wijze wordt het project 'Kunst, kroniek en parlement' uiterlijk omgevormd. Tot op heden verscheen er een boek met de rubrieken 'Kroniek' en 'De kunsten in het parlement'. Hoewel de reeks waardevol was (de banden worden intensief uitgeleend), was zij ook kostbaar, terwijl de belangstelling van een kopend publiek beperkt was. Daarom is ook ten aanzien van deze rubrieken gekozen voor andere vormen van openbaarmaking. Medio 1995 besloot de redactie van het *Boekmancahier* een vaste rubriek 'Kroniek' in het kwartaalschrift op te nemen. Het project 'De kunsten in het parlement' wordt voortgezet als permanent aandachtspunt in de documentatieverzameling. Er is voor belangstellenden een dossier beschikbaar waarin documenten over de inhoud en het verloop van de parlementaire behandeling van onderwerpen op het gebied van kunst, cultuur en beleid worden opgenomen, evenals de reacties vanuit het (culturele) veld op de politieke besluitvorming. Op basis hiervan worden van tijd tot tijd deskundigen uitgenodigd over de kunst- en cultuurpolitiek te schrijven. De resultaten van dergelijke schrijfopdrachten worden via de publikatiekanalen van de Boekmanstichting (met name het *Boekmancahier*) naar buiten gebracht.

Als algemene richtlijn voor het binnenlandse publikatiefonds zal sterker gaan gelden, dat alléén tot publikatie van boeken wordt besloten als een redelijke dekking van de drukkosten door verkoop is te verwachten. Is dit niet het geval, dan zal de informatie die de Boekmanstichting uit hoofde van haar documenterende taakstelling produceert, op diskette worden verspreid. Zoals hierboven reeds werd gesteld, wil de Boekmanstichting voor de buitenlandse markt bewust meer risico nemen, in de hoop dat de afzetmogelijkheden op termijn zullen groeien.

Voorts zullen vaker publikaties worden uitgebracht die 'in huis' kunnen worden vervaardigd. In die gevallen wordt gebruik gemaakt van de opmaakaanwijzingen waarin de voor de Boekmanstichting ontwikkelde huisstijl voorziet. Waar mogelijk wordt het publikatiekanaal van het *Boekmancahier* benut.

De extra middelen ten behoeve van de internationale activiteiten die de Boekmanstichting per 1 januari 1995 door het ministerie ter beschikking werden gesteld, hebben er mede toe geleid dat de verdeling van de 'basissubsidie' van de stichting over binnen- en buitenlandse activiteiten is verdeeld, nader is bekeken. Het is overigens niet mogelijk een exacte grens tussen deze twee activiteiten te trekken: alle middelen die in buitenlandse activiteiten worden gestoken komen ook direct of indirect aan het binnenlandse cultuurbestel ten goede - dat is hierboven al betoogd. Wat het publikatiefonds betreft kan worden geconstateerd dat het aantal vertaalde stukken aan de lage kant is. Er zijn sinds 1993 twee boeken, twee congresbundels en een klein aantal artikelen in het Engels verschenen.¹³ Verhoging van het aantal Engelstalige artikelen en boeken zou de Boekmanstichting niet misstaan. Om dit streven te bewerkstelligen worden hieronder twee initiatieven geformuleerd, de realisatie van *Cultural Research in Europe* en van een internationaal tijdschrift voor kunst, onderzoek en beleid.

De Boekmanstichting is zich meer bewust geworden van de taal waarin haar publikaties verschijnen. Het *Boekmancahier* draagt bij aan het debat over kunst, onderzoek en beleid in het taalgebied waarin zich dat debat afspeelt: het Nederlandse, maar ook het Vlaamse. Het kwartaalschrift is dan ook nadrukkelijk een podium voor hen die in het Nederlands schrijven en zich met hun geschriften richten op een publiek dat deze taal leest. Tegelijkertijd is het onontkoombaar dat het Nederlandstalige gedachtengoed — ook over cultuurbeleid — in het buitenland bekend wordt. Daarom wijst dit beleidsplan op de noodzaak een bron aan te boren die een regelmatige publikatiestroom in de Engelse taal genereert. Ook hier moet aan Vlaanderen worden gedacht: Vlaamse schrijvers dienen evengoed als Nederlandse van de genoemde bron te kunnen profiteren. Ten slotte verzorgt de Boekmanstichting haar contacten met Parijs, die voortvloeien uit Circle, door zich waar nodig in woord en geschrift in het Frans tot haar partner te richten.

Overzicht publikatiereeksen

Om de planmatigheid te bevorderen tracht de Boekmanstichting haar publikaties zoveel mogelijk in reeksen onder te brengen. Hieronder volgt een overzicht van de reeksen, waarbij de eerste twee nieuw zijn. Ze zijn indirect het gevolg van de toewijzing van extra middelen aan de Boekmanstichting ten behoeve van grensoverschrijdende activiteiten, waardoor deze in een stroomversnelling zijn gekomen. In sommige gevallen leidde dat tot de intensivering van al langer lopende contacten, zoals die met het Institut für Kulturforschung in Bonn. Maar er zijn talrijke nieuwe lijnen met buitenlandse organisaties gelegd. Per 1 januari 1995 zijn structurele contacten met de dokumentatie-afdeling van het Franse ministerie van Cultuur aangegaan, terwijl ook in Noord-Europa samenwerking wordt gecreëerd. In Oostenrijk is een actieve zusterorganisatie gevonden, terwijl de stichting ook bemoeienis heeft met verder naar het oosten gelegen landen in Europa. Waar

mogelijk worden de nationale en internationale functies uit overwegingen van efficiency en effectiviteit in elkaars verlengde gelegd. Zo zullen in de komende jaren artikelen en kennisoverzichten die voor binnenlands gebruik zijn gemaakt, worden 'hergebruikt' door vertaling en internationale publikatie.

Cultural Research in Europe (CRIE)

In 1996, 1998 en 2000 verschijnen de eerste drie afleveringen in de nieuwe publikatiereeks *Cultural Research in Europe*, waarna wordt vastgesteld of de reeks al of niet succesvol is. CRIE is gestoeld op de op Nederland gerichte onderzoeksrubriek van het *Boekmancahier*, uitgebreid naar het onderzoek dat heel Europa betreft. De produktie en verspreiding van het boek lopen via de Boekmanstichting. De opbouw van de boeken is voorlopig als volgt: na een inleidende beschouwing over de stand van zaken van het grensoverschrijdende onderzoek in Europa volgt een overzicht van belangrijk lopend onderzoek per land, per thema of per sector. Voor de beschrijving daarvan worden externe (buitenlandse) auteurs aangezocht, waar mogelijk de onderzoekers zelf.¹⁴

Internationaal tijdschrift

Alternerend met CRIE verschijnt tweejaarlijks een Engelstalige versie van het *Boekmancahier*, in 1997 en in 1999. Een structurele samenwerking met Vlaanderen wordt hierbij beoogd. In het tijdschrift verschijnen essays over kunst, onderzoek en beleid die reeds eerder in het Nederlands in het *Boekmancahier* zijn geplaatst. Daarmee kunnen goede scribenten in Nederland en Vlaanderen nog eens extra worden aangespoord in het *Boekmancahier* te publiceren: als ze voor het internationale tijdschrift worden geselecteerd krijgen ze de kans door het internationale circuit van culturele onderzoekers opgemerkt te worden.

Boekmancahier

Het *Boekmancahier*, een Nederlandstalig tijdschrift dat in een oplage van 1000 tot 1100 exemplaren wordt gedrukt en vier keer per jaar uitkomt, heeft zich genesteld in de sectoren wetenschap, cultuur en politiek. De rubrieken in het cahier zijn van groot belang. De rubriek 'Lopend onderzoek' is een vraagbaak en tegelijk een antwoord-reservoir geworden voor de onderzoekende gemeente in de culturele sector. Bij de 'Boekbesprekingen' is sprake van een levendige uitwisseling van kennis en visie, en permanente berichtgeving over gebeurtenissen in de culturele sector vindt plaats via de 'Kroniek'. Toestromende kopij voor de rubrieken 'Discussabel' en 'Reacties' bewijst dat het blad kritisch gelezen wordt. De artikelen ten slotte, worden met de grootst mogelijke zorg en redactionele vaardigheid begeleid. Te zamen brengen zij het grootste deel van de cultuursector in kaart, zoals door dr A.J.F. Köbben (voorzitter Boekmanstichting 1987-1993) is vastgesteld.¹⁵

Rechtwijzers

In het najaar van 1995 ontving de Boekmanstichting de Auteursrecht prijs van de

Vereniging voor Auteursrecht vanwege het uitbrengen van de reeks *Rechtwijzers*. De prijs werd toegekend vanwege de consequent volgehouden stijl van de *Rechtwijzers*, waarin op heldere wijze en in eenvoudige bewoordingen ingewikkelde juridische problemen worden uitgelegd ten behoeve van een aan de cultuursector gebonden lezerskring. Deze waardering vanuit de buitenwereld is voor de Boekmanstichting een aansporing met de reeks door te gaan. Voor de komende jaren staan een *Theaterrechtwijzer* en een vernieuwde *Beeldrechtwijzer* op stapel. Ook deze reeks zal nauwelijks van koers veranderen.

Incidentele publikaties/Boekmanstudies

Sinds de oprichting van de stichting Boekmanstudies, stichting voor onderzoek naar kunst, cultuur en beleid, is een groot aantal projecten aldaar ondergebracht en heeft zij een zevental boektitels het licht doen zien.¹⁶ Bovendien heeft de stichting een tweetal onderzoeksplaatsen gefinancierd gekregen door het belangeloos optreden van een sponsor, de stichting Artimo. Door de beschikbaarheid van een sponsorbedrag van in totaal ongeveer 350.000 gulden kunnen twee onderzoekers elk drie jaar werken. Als resultaat hiervan worden publikaties verwacht in 1997 (Truus Gubbels over galleries) en in 1998 of 1999 (Renée Steenbergen over collectioneren).

Na beëindiging van de reeks *Jaarboeken Kunst en beleid in Nederland* van de Boekmanstichting wordt de beschrijving van problemen en fenomenen op het terrein van kunst, cultuur en beleid voortgezet in incidentele monografieën, die per gelegenheid onder auspiciën van de stichting Boekmanstudies worden geproduceerd. Zoals hierboven al is aangegeven, is het van belang dat voor elk incidenteel boek een 'draagvlak' wordt gevonden in de vorm van een (betalende) opdrachtgever en/of een afnamegarantie. Soms zal een opdrachtsituatie moeten worden uitgelokt: zo is de verschijning van een monografie over het monumentenbeleid eigenlijk niet langer uit te stellen en datzelfde geldt voor alle onderwerpen die hierboven al als lacunes in de aandacht van de Boekmanstichting zijn opgesomd (media, letteren, bibliotheken, archeologie et cetera). De stichting zal de komende jaren moeite doen publikaties op de genoemde terreinen te doen verschijnen, door het creëren van financiële mogelijkheden (beperkte *fundraising*) en door het aantrekken van op de desbetreffende terreinen onderlegde auteurs.

- 1 Bij de procedure rondom de 'kunstenplanperiode' wordt een evaluatie van de afgelopen jaren verondersteld. Deze evaluatieplicht geldt vooral voor instellingen die met behulp van subsidie jaarlijks een cultureel of artistiek aanbod verzorgen. De evaluatie die aan de beleidsnota *Lering uit verzameling* ten grondslag ligt heeft niet zozeer het karakter van de beoordeling van een 'jaarlijks aanbod'. Zij draait meer om de vraag of in het dienstenpakket van de Boekmanstichting nog voldoende rekening wordt gehouden met de veranderingen die zich om de Boekmanstichting heen hebben voltrokken. In deze beleidsnota zijn overigens de resultaten van acht evaluaties verwerkt. In 1992 waren alle medewerkers betrokken bij een evaluatie van het dienstenpakket van de stichting. Deze evaluatie vond plaats onder voorzitterschap van dr Fenna van den Burg. In 1993 is een notitie over de internationale activiteiten door het bestuur besproken en vervolgens in 1994 vastgesteld. In 1994 is deze evaluatie herhaald onder de medewerkers van de wetenschappelijke staf en de afdeling documentatie. De daaruit voortvloeiende notitie *Boekmanstichting = mensenwerk* (met onder meer voorstellen betreffende *job rotation*) werd in de loop van 1994 door het bestuur vastgesteld. In de winter 1993-94 aanvaardde het bestuur een notitie over de internationale activiteiten van de Boekmanstichting. In 1995 werd in eigen beheer een lezersonderzoek bij de abonnees van het *Boekmancahier* gehouden en eveneens in 1995, door de Katholieke Universiteit van Nijmegen, een imago-onderzoek. De bibliotheek onderzocht in 1994 de problemen van en mogelijkheden voor internationaal verzamelen en raadplegen en in 1995 de gebruikersvriendelijkheid van de catalogus. Tenslotte werd het functioneren van de Culturele Pool (CuPo: samenwerkingsverband van documentatie-instellingen) in 1995 beoordeeld.
- 2 Kabinet-Kok. Regeerakkoord: Keuzen voor de toekomst.
- 3 Vgl. J. Heilbron 'Nederlandse vertalingen wereldwijd'. In: *Waar in een klein land. Nederlandse cultuur in internationaal verband*. Amsterdam: Prometheus, 1995, p. 233.
- 4 *De herijking van het buitenlands beleid*. Den Haag: ministerie van Buitenlandse zaken, september 1995.
- 5 Een blijk van zowel het een als het ander is de verschijning van het rapport *Cultuurbeleid in Nederland*, in 1993 uitgegeven door het ministerie van WVC. Het rapport werd gemaakt als onderdeel van het evaluatieprogramma ten aanzien van het cultuurbeleid in Europese landen, onder auspiciën van de Raad van Europa. Van het rapport verschenen eveneens een Engelse en een Franse vertaling.
- 6 De Stichting Popmuziek Nederland liet 'ter correctie' van het Sociaal Cultureel Planbureau eigen onderzoek doen naar publieksparticipatie bij poppodia.

- 7 *Het geheugen van de cultuurpolitiek: beleidsnota van de Boekmanstichting 1993-1996*. Uitgebracht in 1992. Een samenvatting van de nota is opgenomen in het jaarverslag 1991.
- 8 De Boekmanstichting maakt alleen bij hoge uitzondering basale kennis aan, bijvoorbeeld via interviews, enquêtes of statistische bewerkingen.
- 9 Er zijn uitzonderingen: men kan geïnteresseerd zijn in wat er in scripties valt te lezen. Dankzij een speciale code is deze categorie (naast andere) apart te raadplegen.
- 10 Met de Rijksuniversiteit Groningen was er een symposium over theaterwetenschap; in samenwerking met de Universiteit Utrecht is het herhalingsonderzoek van H. de Jager en W. Zweers (publiek van Tivoli en Muziekcentrum Vredenburg) uitgevoerd. Vanuit een aantal andere Nederlandse universiteiten stroomden stagiairs toe.
- 11 Zoals bij de produktie van de literatuurlijst Internationalisering van de Nederlandse kunst en cultuur, die tot stand kwam als samenwerkingsproject tussen de Erasmus Universiteit Rotterdam en Boekmanstudies.
- 12 Voor een verslag zie: I. van Hamersveld (red.): *Verzamelstaat: het collectiebeleid van musea voor moderne kunst*. Amsterdam: Boekmanstudies, 1995.
- 13 Dit zijn de boeken *Art museums and the price of success* (1993) en *Trading Culture* (1996), de artikelen van Frank van Puffelen over economie en cultuur t.b.v. de Association for Cultural Economics en een artikel van Cas Smithuijsen voor de ronde-tafelconferentie van Circle in Boedapest, 1994. Twee Engelstalige congresbundels verschenen n.a.v. het congres over musea (Amsterdam 1992) en dat over cultuur en GATT (Tilburg 1994).
- 14 Wanneer de formatie van de Boekmanstichting kan worden uitgebreid met vakreferenten doet zich de aanvullende mogelijkheid voor vanuit de stichting over bepaalde onderwerpen literatuuroverzichten te maken, waarbij speciale aandacht kan worden besteed aan onderzoek in Europees verband.
- 15 A.J.F. Köbben. 'Als een spin in haar web: de Boekmanstichting en de kunstsociologie'. In: *Boekmancahier*, jrg. 6, 1994, nr. 19, pp. 42-49.
- 16 Dit zijn: D. Elshout en A. van Hemel: *Kunstenstad in delen: Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie*; I. van den Berg en Y. Kleekamp: *Internationalisering van de Nederlandse kunst en cultuur: literatuurlijst*; H. Ganzeboom en L. Ranshuysen: *Handleiding publieksonderzoek culturele instellingen*; M. van der Meer en H. Nottrot: *De Matinee op de vrije zaterdag 1961-1993*; Y. Zellerer: *Danswerkplaatsen, een nieuw profiel*; M. van der Blij: *De kunstmatige kloof: een empirisch-theoretisch onderzoek naar het bestaan van een duale structuur van het podiumkunstenveld in Nederland*; I. van Hamersveld (red.): *Verzamelstaat: het collectiebeleid van musea voor moderne kunst*. Overigens leggen deze publikaties wel enig beslag op de beschikbare tijd van de medewerkers van de Boekmanstichting.

Samenvatting

Vooraf

De Boekmanstichting, studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid te Amsterdam, houdt zich bezig met het verzamelen van kennis over de maatschappelijke context van kunst en cultuur. Zij tracht een zo breed en volledig mogelijk overzicht te verschaffen van datgene wat op haar vakgebied bekend is. Vervolgens tracht zij dat alles voor iedereen toegankelijk te maken. Om de beschikbare kennis actief te spreiden geeft zij een kwartaalschrift uit, het *Boekmancahier*. Ook maakt zij geannoteerde overzichten van nieuw aangeschafte publikaties, belegt zij studiebijeenkomsten en geeft zij boeken uit waarin informatie wordt verstrekt over ontwikkelingen in de muziek, de beeldende kunst en de musea, het toneel, de media, de letteren en andere onderdelen van het cultuurbestel.

De komende planperiode moet er meer aandacht worden besteed aan de *lering* die uit de verzameling kan worden getrokken. Het bestand aan beschikbare documenten waarin uiteenlopende kennis is opgeslagen dient nog vollediger te worden benut bij het zoeken naar creatieve oplossingen voor bestuurlijke problemen.

De Boekmanstichting houdt zich sinds 1963 onverminderd bezig met collectievorming, kennisvorming en meningsvorming. Daarbij vindt selectie op kwaliteit van de informatie plaats. Het materiaal moet verifieerbaar zijn aan de hand van een verwijzing naar empirische gegevens of andere wetenschappelijk verkregen feiten en cijfers.

De Boekmanstichting neemt als zelfstandig instituut een onafhankelijke positie in tussen drie partijen: het openbaar bestuur, het wetenschapsbedrijf en het culturele veld. Vakinhoudelijke betrokkenheid bij cultuur wordt gecombineerd met wetenschappelijke distantie.

De Boekmanstichting in haar omgeving

Meer dan vroeger is men ervan doordrongen dat lokale, nationale samenlevingen deel uitmaken van een wereldsamenleving. Internationale wetmatigheden structureren de binnenlandse verhoudingen in de afzonderlijke landen, zeker in een klein land als Nederland. Nederlandse cultuurpolitiek kan dus niet zonder een bovennationale dimensie. Gezocht wordt naar aansluiting bij de internationale culturele ontwikkelingen en naar herkenbaarheid van Nederland in het internationale cultuurbestel. Bij kennisvorming met betrekking tot cultuurpolitiek en cultuurbestel geldt evenzeer het belang van deelname aan het internationale verkeer. De Boekmanstichting wil dan ook het hare bijdragen aan kennisvorming en kennisuitwisseling op internationaal niveau.

Internationalisering begint echter allereerst in de eigen collectie en het eigen activiteitenprogramma. Gestreefd wordt naar een evenwicht tussen nationale en internationale taken, waarbij een grens vaak niet is te trekken. Kennis van de Zweedse cultuurpolitiek kan in Nederland van pas komen, en omgekeerd. Bestaande taken worden in het licht van de internationalisering heroverwogen. Specifieke, nieuwe internationale taken worden aangevat buiten bezwaar van de huidige personeelsformatie.

Via bestaande internationale organisaties (UNESCO, Raad van Europa, internationale onderzoekersverenigingen) steekt de Boekmanstichting een helpende hand uit naar landen in Oost-Europa (zoals Oekraïne) die kampen met achterstand in de infrastructuur voor kennis en cultuur.

De Boekmanstichting en haar gebruikers

De Boekmanstichting legt verbindingen tussen de sectoren (1) kunst en cultuur, (2) onderzoek en wetenschap en (3) bestuur, beleid en politiek. De cultuurpolitiek bepaalt de *invalshoek* waaronder de stichting haar werk doet; de wetenschap geeft de *methoden en technieken* aan waarvan de stichting zich bedient en de sector kunst en cultuur is het *objectgebied* waarop de stichting haar activiteiten richt. De Boekmanstichting beschrijft, analyseert en/of bediscussieert de bestuurlijke aspecten van kunst en cultuur op een wetenschappelijk verantwoorde manier.

Twee ontwikkelingen nopen de Boekmanstichting tot enige bijstelling van haar werkzaamheden. Ten eerste groeit de behoefte aan informatie doordat de 'informatiemaatschappij' ook de cultuur in haar greep heeft gekregen. Instellingen en individuen gebruiken informatie om de eigen positie in het cultuurbestel te doorgronden en plannen te maken waarmee zij in hun omgeving kunnen overleven. Ten tweede is er door de toenemende ondoorzichtigheid van de samenleving vooral bij bestuurders en politici een groeiende behoefte aan zicht op de complexe maatschappelijke structuren. Daarvoor is hoogwaardige informatie nodig. De Boekmanstichting heeft haar koers bijgesteld ten gunste van juist de hoogwaardige informatie, maar constateert terzelfder tijd dat de behoefte aan eenvoudige informatie niet terugloopt.

Taakstelling

Collectievorming, kennisvorming

De taken die de Boekmanstichting voor zich weggelegd ziet zijn collectievorming, kennisvorming en meningsvorming. Deze taken verricht zij ten behoeve van individuen en groepen die belang hebben bij of belang stellen in kunst en cultuur en hun maatschappelijke context. Aan alle taken die worden aangevat gaat het proces van kennisopslag vooraf. Wil dat proces goed blijven verlopen, dan zijn uitbreiding,

vernieuwing en systematische ontsluiting van de collectie aan de orde van de dag. De komende periode worden de catalogi van de tijdschriften en de boeken geïntegreerd. Ook zal verder worden gewerkt aan een 'gebruikersvriendelijke' catalogus.

Bij een goede verzorging van de collectie mag het niet blijven. De Boekmanstichting wil haar kapitaal actief inzetten ten behoeve van kennis- en meningsvorming inzake het cultuurbestel en het cultuurbeleid. Door middel van studie, discussie en publikatie wordt kennis uitgedragen. Daarbij is samenwerking met andere instellingen van belang. In de afgelopen jaren waren er projecten rondom de GATT, de kunstmusea, de popmuziek, de theaterwetenschap en het publieksonderzoek, de komende jaren zal het aantal projecten nog stijgen. De scriptieprijs die de Boekmanstichting vanaf 1996 samen met het dagblad Trouw jaarlijks uitreikt, draagt bij aan de openbaarmaking van veelbelovende denkbeelden van jonge wetenschappers. Via de leerstoel kunstsociologie is een permanente relatie ontstaan met de Universiteit van Amsterdam.

Een niet onaanzienlijk knelpunt in de kennisverzameling vormt het gebrek aan mogelijkheden om voldoende literatuuroverzichten te produceren: we weten niet meer wat we kunnen weten. Met juist deze hoogwaardige informatie kan een breder zicht worden verkregen op de veranderingen die zich ook op langere termijn op het gebied van kunst, cultuur en beleid voltrekken. Zonder voldoende overzicht van de beschikbare literatuur raakt de actieve overslag van kennis steeds verder achter bij de opslag ervan. Het is om die reden dat de Boekmanstichting aandringt op uitbreiding van haar formatie met een aantal academisch geschoolde vakreferenten.

Meningsvorming

De huidige diversiteit van debatten blijft bestaan. Van internationale congressen tot Boekmandebatten, alle ontmoetingen hebben als doel het samenbrengen van wetenschappers, bestuurders en vertegenwoordigers uit de culturele sector en het regisseren van de gedachtenwisseling. De regie wordt strak gehouden, met inzet van wetenschappelijke discipline(s). De komende periode groeit het aantal expert-meetings, ontmoetingen van deskundigen waarbij kennis wordt ingezet om actuele problemen in het cultuurbestel op te lossen.

Publikaties

Het *Boekmancahier* is en blijft het paradepaard van het Boekmanfonds. De *Aanwinstenlijst* en publikatiereeks *Kunst, kroniek en parlement* worden niet meer in boekvorm geproduceerd. De aanwinsten verschijnen op diskette en de publikatiereeks wordt voortgezet in de vorm van permanent bijgehouden dossiers die door iedereen kunnen worden geraadpleegd en waarvan de inhoud bovendien wordt doorgesluist naar rubrieken in het *Boekmancahier*. In de serie *Rechtwijzers* wordt een *Theaterrechtwijzer* gemaakt en wordt de *Beeldrechtwijzer* geactualiseerd. Incidentele

publikaties worden verzorgd en ad hoc gefinancierd door de stichting Boekmanstudies.

Ter realisering van de internationale ambities verschuift de Boekmanstichting in het publikatiefonds het accent enigszins naar publikaties voor de internationale markt. Zo verschijnt de internationale reeks *Cultural Research in Europe* (CRIE) die een overzicht geeft van relevant lopend onderzoek in Europa op het terrein van kunst, cultuur en beleid. Via Circle (het samenwerkingsverband van Europese documentatie- en onderzoeksinstellingen op het gebied van cultuur en cultuurbeleid) werkt de Boekmanstichting mee aan de samenstelling en redactie van *Circular*, het tijdschrift van Circle dat wordt geproduceerd door het Franse ministerie van Cultuur. De stichting is verantwoordelijk voor de rubrieken die betrekking hebben op lopend of recent gepubliceerd onderzoek (te weten 'Eureka' en 'En Cours'). Ten slotte wordt een aanvang gemaakt met de productie van een internationale (Engelstalige) versie van het *Boekmancahier*, een tweejaarlijkse publikatie waarin artikelen uit voorgaande nummers van het cahier in vertaling worden opgenomen.

Summary

The Boekman Foundation is a centre for the study of art, culture and related policy. Its chief task is to collect, analyse and make accessible, literature and documents dealing with the arts and culture in a social context. It tries to provide an overview that is as wide and complete as possible of the developments taking place in this area, and makes this information generally available. Part of this knowledge dissemination is carried out by means of the quarterly *Boekmancahier*. The Foundation also produces annotated reviews of new published acquisitions, arranges study-conferences and publishes books on such subjects as recent developments in music, the visual arts, museums, theatre, the media, literature and other facets of the cultural world.

Since 1963 the Boekman Foundation has been unremittingly concerned with building up its collection, with gathering knowledge, and with developing public understanding. Selection is made on the basis of the quality of the information. The material should be verifiable by reference to empirical facts or other facts and figures acquired in a scientific manner. In the coming period more attention should be paid to the knowledge that can be gained from the Foundation's collection.

As an independent institute the Boekman Foundation occupies an independent position between three groups: public administration, the scientific community and the cultural sector. Cultural involvement is combined with scientific objectivity.

The Boekman Foundation and its immediate environment

Far more than was previously the case, people are coming to realise that local and national society is part of a world community. International legal agreements give shape to the internal relations in various countries, and certainly in a small country like the Netherlands. Thus we cannot see Dutch cultural policy without an international dimension. An attempt is made to link up with international cultural developments and to have the Netherlands recognised in the international cultural system. When developing the public understanding of cultural politics and cultural systems it is also important that this country be aware of events on the international scene. The Boekman Foundation wishes to make its own contribution to the development and exchange of knowledge on an international level.

However, internationalisation begins at home - with the Boekman Foundation's own collection and own programme of events. The aim is to achieve a balance between national and international tasks - between which it is often impossible to distinguish. For example, knowledge about Swedish cultural politics may be useful in the Netherlands, and vice versa. Existing tasks may be reassessed in the light of internationalisation. Specific, new international tasks may be initiated without affecting the current staffing arrangements.

The Boekman Foundation and its clients

The Boekman Foundation establishes links between the following sectors: 1) art and culture, 2) study and research, and 3) related policy and politics. Cultural politics determines the angle of approach that the Foundation adopts. Academic study suggests the methods and techniques which the Foundation will use and the art and culture sector is the focus of the Foundation's activities. The Boekman Foundation describes, analyses and/or opens up for discussion the administrative aspects of art and culture — and does so in a way which is academically acceptable.

Two developments oblige the Boekman Foundation to make certain adjustments in its organization. First, the reliance on information is increasing because society is being taken over by the information culture. Institutions and individuals are now making use of information to clarify their own position in the cultural system and to make plans for survival in their particular situation. Second, because of the increasing complexity of society it is becoming harder — especially for administrators and politicians — to understand complex social structures. Here the need is for high-quality information. The Boekman Foundation has altered its course to accommodate specifically high-quality information but realises at the same time that the demand for simplistic information has in no way diminished.

Aims and objectives

Building the collection, gathering knowledge

The tasks that belong to the Boekman Foundation are building up a collection, supporting frontline research and the forming of opinion. It carries out these tasks on behalf of those who are involved/concerned with art and culture in their social context. As a preliminary to any task which is undertaken, there is a process of knowledge acquisition. If that process is to run smoothly, then its expansion, development and systematic integration become essential requirements. In the coming period the catalogues of the Boekman Foundations's magazines will be integrated with the catalogue of the books. Work will also continue on a user-friendly catalogue.

But we should be doing more than just looking after our collection. The Boekman Foundation wants to invest its capital for the benefit of boosting public knowledge and information about the cultural system and cultural policy. Public knowledge and understanding will be spread by means of discussions, study days and publications. Important for this process is cooperation with other institutions. Over the past years there have been joint projects in connection with the Gatt, art museums, pop music, theatre studies and market research — and in the next few years the number of such projects is due to increase. Beginning in 1996 the Boekman Foundation will be awarding annually a prize, together with the Dutch daily *Trouw*, to be offered to students completing their Master's degree. This aims to stimulate young academics and help to publicise their (often exciting) ideas. The creation of a university chair

— the Boekman Chair for research into the Sociology of Art — has established a permanent contact with the University of Amsterdam.

There is a large bottleneck in the route to knowledge acquisition, which is the lack of ways to produce adequate literature overviews: we no longer know what there is to know. This valuable information is what we need to establish a broader understanding of the changes taking place — also on the long term — in the fields of the arts, culture and policy. Without an adequate overview of the available literature the active transfer of knowledge will increasingly lag behind the actual quantity produced. It is for this reason that the Boekman Foundation insists on expanding its staff with the addition of some academically trained specialists.

The development of public knowledge and understanding

The diversity of current public debate has not diminished. Every gathering — from the public Boekman Debates to international congresses — is intended to bring together scholars, administrators and representatives from the cultural sector, and to direct the exchange of ideas. The meetings are conducted formally, with considerable input from various disciplines. In the near future there will be an increasing number of such high-level contacts between experts, meetings in which experts bring their knowledge to bear on problems in contemporary culture.

Publications

The *Boekmancahier* is and remains the showpiece of the Boekman Fund. The list of acquisitions and the series of publications *Kunst, kroniek and parlement* (*Art and Oratory*) are no longer published in book form. The list of acquisitions is from January 1996 onwards only available on floppy disk. Part of the series of *Kunst, kroniek en parlement* is continued in the form of a permanently maintained dossier which can be consulted by anyone and part is included in the *Boekmancahier*. In the series *Rechtwijzers* (*Signposts*), one is being created for the theatre sector and one is about to be produced for the audiovisual sector. Incidental publications are also produced and financed at the time by the Boekman Studies Foundation.

In order to make its outlook more international, the Boekman Foundation has somewhat shifted the accent of its publications fund, towards publications for the international market. So for example there is the series *Cultural Research in Europe* (CRIE) offering an overview of current ongoing research in Europe in the fields of art, culture and policy. The Boekman Foundation contributes to *Circular*, the quarterly of Circle (Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe). The Foundation is responsible for the features dealing with ongoing or recently published research (i.e. *Eureka* and *En Cours*). And finally, a start had been made on an English language version of the *Boekmancahier*, which will be a biennial publication with articles in translation from back numbers of the journal.

Publikaties Boekmanstichting 1986-1995

Periodieken

Aanwinstenlijst/Aanwinstendisk

De bibliotheek van de Boekmanstichting presenteert sinds 1978 alle nieuw verworven titels in een geannoteerde *Aanwinstenlijst*. Deze lijst wordt driemaandelijks uitgegeven en bevat per nummer ruim 500 titels over kunst, cultuur en beleid. Sinds 1993 wordt de lijst met aanwinsten ook op diskette uitgegeven.

Een abonnement per post kost f 20,- per jaar; abonnees van het Boekmancahier betalen f 10,- per jaar.

Boekmancahier

Vanaf 1989 geeft de Boekmanstichting een tijdschrift uit over kunst, onderzoek en beleid: het *Boekmancahier*.

Het *Boekmancahier* verschijnt driemaandelijks en is bestemd voor beleidsadviseurs, onderzoekers, journalisten, studenten, docenten en allen die in cultuur- en kunstbeleid zijn geïnteresseerd. Het tijdschrift informeert over de stand van zaken bij het onderzoek naar kunst, cultuur en beleid. Naast artikelen van onder meer sociologen, economen, bedrijfskundigen, juristen, bestuurskundigen en historici, vindt men in het Boekmancahier actuele informatie over recent verschenen literatuur, lopend onderzoek aan universiteiten en hogescholen en doctoraalscripties.

ISSN 0925-0239; prijs jaarabonnement: f 50,- (studenten, AIO's en OIO's); f 70,- (niet-studenten); f 90,- (instellingen); f 17,50 (losse nummers).

Abonnees op het Boekmancahier kunnen voor f 10,- per jaar de *Aanwinstendisk* toegezonden krijgen.

Overige uitgaven

1995

Stilstaande beelden: ondergang en opkomst van de fotografie, Boekmanstichting/Van Gennep, 1995. 231 blz. (onder red. van H. van Dulken, F. van den Burg, F. Bool, B. van Heerikhuisen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en B. Stigter)(*Jaarboek kunst en beleid* 7)

ISBN 90-5515-056-8; prijs f 49,50.

De kunstmatige kloof: een empirisch-theoretisch onderzoek naar het bestaan van een duale structuur van het podiumkunstenveld in Nederland, Boekmanstudies, 1995.

73 blz. (M. van der Blij)

ISBN 90-6650-044-1; prijs f 15,- (incl. 6% btw).

Verzamelstaat: het collectiebeleid van Nederlandse musea voor moderne kunst.

Boekmanstudies, 1995. 61 blz. (red. I. van Hamersveld)

ISBN 90-6650-045-X; prijs f 15,- (incl. 6% btw).

1994

Handleiding publieksonderzoek culturele instellingen, Boekmanstudies, 1994. 110 blz. (H. Ganzeboom en L. Ranshuysen).
ISBN 90-6650-040-9; prijs f 20,- (incl. 6% btw).

De Matinee op de vrije zaterdag 1961-1993, Boekmanstudies, 1994. 135 blz. (M. van der Meer en H. Nottrot).
ISBN 90-6650-041-7; prijs f 30,- (incl. 6% btw).

Internationalisering van de Nederlandse kunst en cultuur: literatuurlijst, Boekmanstudies/Erasmus Universiteit, 1994. 138 blz. (I. van den Berg en Y. Kleekamp).
ISBN 90-6650-042-5; prijs f 20,- (incl. 6% btw).

Danswerkplaatsen, een nieuw profiel: onderzoeksrapport inzake de functie en plaats van danswerkplaatsen in het vrije dansveld, Boekmanstudies, 1994, 78 blz. (Y. Zellerer).
ISBN 90-6650-043-3; prijs f 25,- (incl. 6% btw).

Gatt, the arts and cultural exchange between the United States and Europe: conference folder 20th and 21st of October, 1994. Boekman Foundation/Departments of Leisure Studies and Sociology, Tilburg University. 1994, 127 blz. (M. van Elteren, A. van Hemel, H. Mommaas)(uitverkocht).

Rechtwijzer voor auteurs: contract, fiscus en beleid rond schrijven en vertalen, Sdu Uitgeverij Koninginnegracht, 1994. 248 blz. (red. L. Hesselink).
Auteursrecht van schrijvers, bewerkers en vertalers (N. van Lingen); De honderd hardnekkigste vragen over de literaire uitgeverij: een selectie (M. Asscher); Uitgavecontracten (P.B. Hugenholtz); Het boek in andere vormen: het boek op het toneel (E.J. Arkenbout); Het boek op televisie en in de bioscoop (C.P.A. Holierhoek); Het gesproken boek (C.G.A. van Wijk); Het boek op de elektronische snelweg, interview met Willem Velthoven, hoofdredacteur van Mediamatic (L. Hesselink); Leenrecht (H. Verdaasdonk); Het Nederlandse letterenbeleid (F. de Glas); Het Vlaamse letterenbeleid (M. Reynebeau); Rechtsbescherming in de letteren (L. Hesselink); Inkomsten en fiscus (C.P.A. Holierhoek); De georganiseerde auteur en zijn sociale positie (C.P.A. Holierhoek).
ISBN 90-12-08136-X; prijs f 39,90.

1993

Art museums and the price of success: an international comparison: the United States, the United Kingdom and the Netherlands, with a contribution giving the German perspective: proceedings of the museum conference held at the Rijksmuseum Amsterdam on 10 and 11 December 1992 organized by the Boekman Foundation,

Amsterdam, Boekman Foundation, 1993. 163 blz. (ed. by T. Gubbels en A. van Hemel).

Chronic crisis in a cultural institution (V.L. Zolberg); Citizens or consumers (J.N. Wood); The public interest in the art museum's public (J.M.D. Schuster); Giving people what they want (E. Hooper-Greenhill); Art museums and the price of democratization in post-Thatcher Britain (P. Jenkinson); Vision in action (J. Spalding); Whose museum is it, anyway? (F. Lubbers); What museums, what success? (P. van Mensch); The museum ambience (H. van Os); The inflation of the new (J. Vaessen); The German art museums in a European perspective (E. Beaucamp); The quality of success and the price of quality (V.L. Zolberg). ISBN 90-6650-037-9; prijs f 30,-.

Sociaal-democratie, kunst, politiek: beschouwingen over een sociaal-democratisch kunstbeleid. Wiardi Beckman Stichting/Boekmanstichting, 1993. 106 blz. (samenst. en red. : H. van Dulken en P. Kalma).

Sociaal-democratische cultuurpolitiek in een marktliberaal tijdperk (H. Blokland); Cultuurparticipatie (H. d'Ancona); Mislukte cultuurspreiding? (H. van Os); In een dual bestel redt de kunst zich wel (C. Smithuijsen); Massakunst en elitecultuur (P. Schnabel); Kunst is oorlog (T. Beckers); Splitting the difference (R. Laermans); De PvdA en de 'kijkcijfers die nooit liegen' (P. Kalma en S. Piersma). ISBN 90-6650-038-7; prijs f 15,-.

Kunst, kroniek en parlement 91-93, 1993. 242 blz. (onder red. van T. Gubbels en C. Smithuijsen).

Kunst, bestuur en wetgeving: enige aspecten van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (T. Pronk); De kunsten in het parlement 1991-1993 (S. Hoogervorst); Kroniek, kunst en beleid: de parlementaire jaren 1991-1993 (S. Hoogervorst). ISBN 90-6650-039-5; prijs f 25,-.

Eerste bedrijf: overheid, beeldende kunst en bedrijfsleven in Assen en Dordrecht, 1993. 105 blz. (A. van Hemel en G.J. van Wijngaarden). prijs f 20,-.

Kunst en beleid in Nederland 6, Boekmanstichting/Van Gennep, 1993. 243 blz. (onder red. van F. van den Burg (eindred.), H. van Dulken, B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).

Beelden om nooit te vergeten: monumenten ter nagedachtenis aan de Tweede Wereldoorlog in Amsterdam 1945-1991 (B. Stiger); Weri man! een studie naar de hiphop-cultuur in Nederland (M. Wermuth); Het Texas-project en het Nederlandse buitenlands cultureel beleid (R. Veltman); De rijksoverheid en de architectuur na 1945 (D. Bergvelt en H. van Rossum); Letterkundige: beroep of roeping? De Vereniging van letterkundigen 1905-1945 (S. Hoogervorst). ISBN 90-6012-954-7; prijs f 34,50.

*Verslag van de periode 1990-1992 over het Samenwerkingsverband
Literatuurdocumentatie Kunst en Cultuur, de Culturele Pool (Cupo), 1993 (gratis).*

1992

Hoe vrij is kunst? Onderdrukking, censuur en andere beperkingen aan de vrijheid van expressie. Cramwinckel i.o.v. het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam en de Boekmanstichting, 1992. 96 blz. (onder red. van T. Pronk en G.A.I. Schuijt).

De vrijheid van de kunst als onderdeel van de grondrechtelijke communicatievrijheid in het licht van de EVRM (E.A. Alkema); Beeldenstorm: de vrijheid en onvrijheid van de beeldende kunst (E.J. Dommering); Over verdenking: de overheid en het theater (T.A. Schiphof); Dichters liegen de waarheid ofwel: staan schrijvers boven de wet? (G.A.I. Schuijt) Intermezzo: Entartete Musik — onttaarde muziek (W. Herbers); Filmkeuring en confessionele dominantie (J.H.J. van den Heuvel); Auteursrechtelijke grenzen aan de vrijheid van de beeldende kunstenaar (J.J.C. Kabel); De grondwet als culturele opdrachtgever (T. Pronk). ISBN 90-71894-339; prijs f 35,-.

Nederlandse muziek en orkesten: 5 oktober 1992. Reader.

Boekmanstichting/Donemus/Contactorgaan van Nederlandse Orkesten/Genootschap van Nederlandse Componisten, 1992. Ongepagineerd.

Reader bij de Studiedag Nederlandse muziek en orkesten. (niet verkrijgbaar bij de Boekmanstichting)

Art museums and the price of success: an international comparison: The United States, the United Kingdom and the Netherlands; conference folder, 1992. 210 blz. (contrib. bij I. van Hamersveld en T. Gubbels; D. Schomaker, J. Reijseger; general editor: I. van Hamersveld). (uitverkocht)

Kunst, kroniek en parlement 89-91, 1992. 167 blz. (onder red. van T. Gubbels). Kunst en kaders: betrekkingen tussen sociaal-democratie en kunst (C. Smithuijsen); De kunsten in het parlement 1989-1991 (S. Hoogervorst); Kroniek kunst en beleid: de parlementaire jaren 1989-1991 (T. Pronk en J. Verwey). ISBN 90-6650-036-0; prijs f 20,-.

Kwaliteit op krediet: de Rentesubsidieregeling kunstaankopen 1984-1990, 1992. 85 blz. (T. Gubbels). (uitverkocht)

1991

Vorm & functie: esthetiek van sociale relaties, 1991. 30 blz. (A.M. Bevers) Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar op het vakgebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Faculteit der Historische en Kunst-

wetenschappen van de Erasmus Universiteit te Rotterdam, op vrijdag 19 april 1991.
ISBN 90-6650-035-2; prijs f 15,-.

Herengracht 415: 100 jaar geloof, wetenschap & cultuur, 1991. 74 blz.
(K. Jongbloed)

Geïllustreerde uitgave over het Amsterdamse grachtenpand Herengracht 415, waar de Boekmanstichting momenteel is gevestigd.
ISBN 90-6650-034-4; prijs f 30,-.

Kunstenstad in delen: Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie, 1991. 95 blz. (D. Elshout en A. van Hemel).
ISBN 90-6650-033-6; prijs f 20,-.

Kunst en beleid in Nederland 5, Boekmanstichting/Van Gennep, 1991. 271 blz.
(onder red. van F. van den Burg, H. van Dulken (eindred.), B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).
Opkomst en ondergang van videokunst in Nederland (P. Terreehorst); Beeldende kunst en auteursrecht (J.J.C. Kabel); Toneelcensuur in Nederland (Tj. Schiphof); De Nul-beweging; illusieloos idealisme: een studie naar de opkomst van een kunstenaarsgroepering binnen het moderne kunstenaarschap (J. Wilbrink); Een vloek en een zegen: de katholieken en film in Nederland tot 1940 (P. Slot).
ISBN 90-6012-871-0; prijs f 32,50.

Klankrechtwijzer: muziek en recht, Sdu Uitgeverij Koninginnegracht, 1991. 174 blz.
(onder red. van T. Pronk).
De componist als 'fait social' (K. Boehmer); Het muzikauteursrecht (R. du Bois); Een kookboek is nog geen maaltijd: bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten en omroeporganisaties (R. Stuyt); Muziek in opdracht (M.R. de Zwaan); Jazz en geïmproviseerde muziek (W. van Manen); Het muziekuitgavecontract (H.J.W. Eijkelenboom); Het mechanisch reproductierecht (S.C. Brandsteder); Muziekpiraterij (D. Peepkorn); Het kopiëren van muziek gaat niet voor niks (R. Stuyt); De overheid en muziek (P. van Moort); Popmuziek en auteursrecht (M.T.M. Koedooder); Plagiaat in de muziek (P.R.C. Solleveld); Merchandising van musici en muziek (W.J.M. Diekman); Zit er muziek in Europa 1992? (M. Verhoef en A. van Vliet).
ISBN 90-12-06236-5; prijs f 32,50.

1990

Kunst en beleid in Nederland 4, Boekmanstichting/Van Gennep, 1990. 216 blz.
(onder red. van F. van den Burg, H. van Dulken (eindred.), B. van Heerikhuizen, J. Kassies, W. Oosterbaan Martinius en C. Smithuijsen).
Stadsvernieuwing als overheidskunst (G. Anderiesen en A. Reijndorp); Musealisering van de cultuur: het museum als geheugen (D. Elshout); Filmvoorziening in

Nederland 1945-1950 (J. de Haan); De Unesco-conventie van 1970, illegale kunsthandel en de bescherming van het cultureel erfgoed (T. Pronk); Sandberg, tussen Stedelijk en Stadhuis (P. Rorink); Drachten, een cultureel portret (O. Valkman).

ISBN 90-6012-853-2; prijs f 34,50.

Kunst, kroniek en parlement 86-89, 1990. 265 blz. (onder red. van T. Gubbels).

Op naar de volgende afspraak: L.C. Brinkman, minister van cultuur 1982-1989 (C. Smithuijsen); De kunsten in het parlement 1986-1989 (S. Hoogervorst); Kroniek kunst en beleid: de parlementaire jaren 1986-1989 (T. Pronk).

ISBN 90-6650-029-9; prijs f 25,-.

Buitenlands cultureel beleid: Nederland en zijn culturele betrekkingen: literatuurlijst, 1990. 127 blz. (T. Pronk).

ISBN 90-6650-031-X; prijs f 15,-.

Kwaliteit te koop: een evaluatie van de Tijdelijke Aankoopsubsidieregeling Moderne Beeldende Kunst ten behoeve van Musea 1984-1987, 1990. 112 blz. (T. Gubbels).

ISBN 90-6650-027-1; prijs f 15,-.

Prijzen gerangschikt: een internationaal vergelijkend onderzoek naar toegangsprijzen voor podiumkunsten seizoen 1989/90, 1990. 92 blz. (D. Elshout).

ISBN 90-6650-028-X; prijs f 15,-.

De hulpbehoevende mecenas: particulier initiatief, overheid en cultuur, 1940-1990, Boekmanstichting/Walburg Pers, 1990. 352 blz. (onder red. van C.B. Smithuijsen).

Het gelukkige bezit van twee heel oude, kapitaalkrachtige freules: steun van particulieren en overheid aan de letteren in Nederland sinds 1945 (K. Bruin); Aandelen in onsterfelijkheid: museaal mecenaat, particulier initiatief en overheid (B. Kempers); Het spel en de knikkers: particuliere zorg, overheid en podiumkunst na 1945 (T. Bevers en E. Hitters); Bundeling van kracht en kennis: particuliere cultuurzorg en monumentenbescherming 1940-1990 (S. Hietbrink); Gedeelde zorg: slotbeschouwing over particulier initiatief, overheid en cultuur in Nederland (C. Smithuijsen).

ISBN 90-6011-709-3; prijs f 39,50.

Kunst en staat: teksten 1981-1985 van Abram de Swaan over kunst en cultuur, waaronder 'Kwaliteit is klasse' en interviews met prof.dr. A. de Swaan en ir. Th. Quené, Boekmanstichting/Universiteit van Amsterdam, vakgroep Culturele Studies, 1990. 70 blz.

ISBN 90-6650-030-1; prijs f 10,-.

Kunst en overheid: beleid en praktijk: inleidende teksten, herziene uitgave, 1990. 326 blz. (samenst. en red. I. van den Berg en S. de Sitter). ISBN 90-6650-032-8 (uitverkocht).

Verslag van de periode 1987-1989 over het Samenwerkingsverband Literatuurdocumentatie Kunst en Cultuur, de Culturele Pool (Cupo), 1990 (gratis).

1989

Culturele coëxistentie: een integrale benadering van buitenlands cultureel beleid, met een voorw. van J.L. Heldring, 1989. 150 blz. (M. Mourik). ISBN 90-6650-026-3; prijs f 20,-.

Het leven als leerschool: portret van Emanuel Boekman 1889-1940, Boekmanstichting/Van Gennep, 1989. 176 blz. (onder red. van H. van Dulken en T. Jansen; met een voorw. van E. van Thijn). De teerling is geworpen (J. Polak); De nuchterheid van het getal (R. Cohen); Emanuel Boekman en de sociaal-democratie (F. de Jong Edz.); Emanuel Boekman en de gemeentepolitiek (G. Borrie); 'Kunst en cultuur in een vreeschelijke tijd als de onze' (T. Jansen); Openbare cultuur en privatisering (C. Smithuijsen); Diverse teksten over kunst en cultuur (E. Boekman); Bibliografie van dr. E. Boekman (M. van der Tweel). ISBN 90-6012-820-6; prijs f 34,50.

Overheid en kunst in Nederland, derde druk van het proefschrift van dr. E. Boekman uit 1939, Boekmanstichting/Van Gennep, 1989. 222 blz. ISBN 90-6012-821-4; prijs f 34,50.

Daar ga je toch niet heen? Een oriënterende studie over jongeren en de gevestigde kunst, Boekmanstichting/Raad voor het Jeugdbeleid, 1989. 81 blz. (M. de Waal) (uitverkocht).

Directies, collecties en commissies: aankoopbeleid van vijftien musea en de Rijksdienst Beeldende Kunst, 1989. 118 blz. (T. Gubbels). ISBN 90-6650-025-5; prijs f 15,-.

Principe versus pragmatisme: dans- en mimebeleid in Nederland, 1989. 38 blz. (F. Cannegieter). ISBN 90-6650-024-7; prijs f 10,-.

1988

Kunst en beleid in Nederland 3, Boekmanstichting/Van Gennep, 1988. 232 blz. (onder red. van H. van Dulken, J. Kassies, C. Smithuijsen en M. van der Tweel). De macht van de markt (B. Kempers); Kunst, regeringszaak? 1848-1918 (J. Hart);

Cultuurspreiding (L.C. Brinkman); De kunsten in het parlement 1985-1986 (F. Cannegieter); Kroniek van kunst en beleid in Nederland 1986 (T. Pronk). ISBN 90-6012-787-0; prijs f 29,50.

Kunst en overheid: beleid en praktijk: inleidende teksten, 1988. 293 blz. (samenst. en red. S. de Sitter) (uitverkocht).

In ons diaconale land: opstellen over cultuurspreiding, 1988. 183 blz. (onder red. van H. van Dulken, A. Köbben, T. Pronk, C. Smithuijsen en M. van der Tweel). Boekman en Kassies over cultuurspreiding (C.B. Smithuijsen); Losse gedachten over cultuurspreiding (S.J. Doorman); Overheid en markt in de kunst (J.M. den Uyl); Cultuurspreiding en publieksbereik: van volksverheffing tot marktstrategie (A.M. Bevers); De vicieuze cirkel: kunstspreiding via de televisie (A.A. Kooyman); De overheid als cultuurspreider (H.D. Tjeenk Willink); Sociaal-psychologische determinanten van het (niet) deelnemen aan culturele activiteiten (J.E.V. Temme); Epiloog (H.M. Langeveld); Bibliografie (M.E. Lindhout). ISBN 90-6012-785-4 (uitverkocht).

Het belastingformulier 1987 voor kunstenaars, 1988. 44 blz. (O. Valkman) (uitverkocht).

Filmfondsenboekje: overzicht van financieringsbronnen voor filmmakers, 1988, 58 blz. (T. Gubbels en I. van Hamersveld) (uitverkocht).

Bedrijfsmonumenten en overheid: rijk, provincie, gemeente, 1988. 105 blz. (T. Jansen). ISBN 90-6650-020-4; prijs f 15,-.

Toneelbeleid in Nederland: subsidiëring en advisering vanaf 1950, 1988. 141 blz. (P. Ligthart) (uitverkocht).

Handboek muziek, Staatsuitgeverij, 1988. (N. Huizinga; onder red. van I. van Hamersveld en S. Hoogervorst). ISBN 90-12-05532-6 (uitverkocht).

1987

Boekmanmagazine: cultuur in alle staten; provincie, kunst, politiek, 1987. 160 blz. Overzichtsartikelen m.b.t. alle kunstsectoren, en het aandeel dat de provincies hebben in de overheidspatronage; prijs f 7,50.

Beeldrechtwijzer: auteursrecht van beeldende kunstenaars, Staatsuitgeverij, 1987. 127 blz.

Bij wijze van inleiding: le style est l'homme même (H. Cohen Jehoram);

Auteursrecht op visuele werken (K.J. Berkhout); Beeld van het recht op foto's (J.H. Spoor); Plagiaat (Th.Limberg); Rijk en kunst (R.G. Mazel); Choreografen en auteursrecht (A.L. Gerritsen); Inbreuk en afbraak (C.G.M. Berendsen); Bouwkunst en auteursrecht (E.M. Fontein); Kaarten en auteursrecht (G.W.J. van Omme en F.J. Ormel); Krijgertje in het auteursrecht (J.C. Smithuijsen); Over auteurs die geen 'maker' zijn (en omgekeerd) (G. Mom); Het thuismuseum (C.G.M. Berendsen); Beelden als buit (D. Peepkorn); Beeldrecht voor lichtontwerpers (H. van der Geest); Wat valt er te regelen? (K.J. Berkhout); Verbeelding (K.J. Berkhout). ISBN 90-12-05573-3; prijs f 30,90.

Kunstenars van Nederland! Om eenheid en zeggenschap: het ontstaan van de Federatie van Kunstenarsverenigingen en de Raad voor de Kunst 1942-1950, Boekmanstichting/Van Gennep, 1987, 286 blz. (F. van den Burg en J. Kassies; onder red. van H. van Dulken, J. Kassies, C. Smithuijsen en M. van der Tweel). ISBN 90-6012-717-X; prijs f 29,50.

Het Fonds voor de scheppende toonkunst 1982-1987: een beoordeling van beleid en werkwijze, 1987. 73 blz. (C. Smithuijsen). ISBN 90-6650-019-0; prijs f 10,-.

Sponsoring van kunst: een literatuurlijst, 1987. 102 blz. (T. Pronk); prijs f 10,-.

Het belastingformulier 1986 voor kunstenars, 1987. 45 blz. (O. Valkman) (uitverkocht).

Handboek theater, Staatsuitgeverij, 1987 (T. Gubbels). ISBN 90-12-05532-6 (uitverkocht).

Kunst en beleid in de provincie: nota's van culturele raden en provincies: literatuurlijst, 1987. 83 blz. (T. Pronk); prijs f 7,50.

Theaterbeleid in Nederland 1976/86: literatuurlijst, 1987. 81 blz. (T. Pronk en I. van Hamersveld); prijs f 7,50.

Verslag van de periode 1984-1986 van het Samenwerkingsverband Literatuurdocumentatie Kunst en Cultuur, de Culturele Pool (Cupo) (gratis).

1986

Liberalisme, kunst, politiek: beschouwingen over kunstbeleid, 1986 (onder red. van H. van Dulken en K. Groenveld) (uitverkocht).

Kunst en beleid in Nederland 2, Boekmanstichting/Van Gennep, 1986. 207 blz. (onder red. van H. van Dulken, J. Kassies, M. van der Tweel (eindred.) en O. Valkman.

De Maatschappij Arti et Amicitiae 1839-1870 (M. Thijssen); De Dienst voor Esthetische Vormgeving van de PTT (P. Hefting); De kunsten in het parlement 1984-1985 (W. Oosterbaan Martinius); Kroniek van kunst en beleid in Nederland 1985 (T. Gubbels en T. Pronk).

ISBN 90-6012-707-2; prijs f 32,50.

Boekmankrant: kunstbeleid en verkiezingen 1986, 1986 (samenst. en red. H. van Dulken, O. Valkman; eindred. M. van der Tweel); prijs f 2,50.

Gemeentelijke kunst- en cultuurnota's; keuzelijst 7, 1986. 29 blz. (J. Smal en T. Pronk); prijs f 3,-.

Handboek letteren, Staatsuitgeverij, 1986 (T. Gubbels).

ISBN 90-12-04812-5 (uitverkocht).

De Boekmanstichting heeft als taak het verzamelen, analyseren en toegankelijk maken van literatuur en documentatie op het gebied van kunst, cultuur en beleid. De stichting houdt zich bezig met binnenlandse en internationale kunst- en cultuurpolitiek. De Boekmanstichting, studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid, is opgericht in 1963. Zij is genoemd naar de Amsterdamse wethouder van onderwijs en kunstzaken, Emanuel Boekman (1889-1940).

De Boekmanstichting

- beheert een bibliotheek
- heeft een kleine wetenschappelijke staf die literatuuronderzoek verricht
- initieert, coördineert en organiseert expertmeetings, congressen en manifestaties
- beheert de Boekmanleerstoel voor kunstsociologisch onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam
- kent jaarlijks een scriptieprijs toe
- inventariseert nationaal en internationaal lopend kunst- en cultuuronderzoek
- is uitgever van onder meer het *Boekmancahier* (kwartaalschrift voor kunst, onderzoek en beleid), de serie *Rechtwijzers* en monografieën op het gebied van kunst, cultuur en beleid